

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS - Izhaja štirinajstredno med solskim letom - Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585 Ljubljana. Naslov uprave: Nazorjeva 1/1, telefon 22-284 - Poštni predal 355-VII.

Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din - Št. tek. računa: 50101-678-47093

Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 10. novembra 1972

LETO XXIII. - Št. 18

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

Nove relacije samoupravnih skupnosti in njihovi medsebojni odnosi

Nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov v našem območju, se odpirajo tudi za samoupravne interesne skupnosti, ki jih predvideva ustavna dopolnila. V njih je treba jasno postavljena zahteva po nadaljnjem zmanjševanju vlog države (republice), s čimer se zagotavljajo osrednejši odnosi med posameznimi področji družbenega dela, uresničujejo zahteve po racionalizaciji dela in vplivanja v posameznih dejavnostih ter odpirajo možnosti po širšem uveljavljanju načela demokracije in solidarnosti.

Mede na to postaja vprašanje medsebojnih odnosov med posameznimi dejavnostmi in znotraj teh vse bolj aktualno. Rezultate sodelovanja je treba pričakovati na področju usmerjanja razvoja dejavnosti, za katero je samoupravna interesna skupnost ustanovljena, pri oblikovanju delovnih programov zavodov na področju te dejavnosti ter pri zagotavljanju virov za uresničitev delovnih programov. Sodelovanje in medsebojne vplive je mogoče zagotoviti na podlagi družbenega dogovora, samoupravnega sporazuma, pogodbe, sodelovanja v upravljanju ipd. Z dosedanjimi rezultati takega sodelovanja nismo povsem zadovoljni. Znano je namreč, da mnoge gospodarske veje in posamezne organizacije združene delo v njih ne kažejo posebne zanimivosti za razvoj „negospodarskih“ dejavnosti, prav tako pa tudi niso posebno dovtetni za druge prispevke, potrebne za določeno dejavnost (razen tistih, ki jih morajo po zakonu dajati v sklade). In prav tu je vzrok, da do sedaj niso

Veliki otrok - velike skrbi (foto: Rajko Fanfl)

Poklicne šole — preventiva

Kljub temu da je tudi po-
no šolstvo v zadnjem času
manj na repu družbene po-
nosti, zbuja problematika
v gospodarstvu še
novo dovolj razmišljanj in do-
konkretnih akcij za njihovo
novejšanje.

Prav gotovo ni naključje, da
devetnajsta seja CK ZKS ugo-
nila: zveza komunistov se še
neobno zavzema za večjo ka-
nost vzgojnoizobraževalnega
procesa na srednjih strokovnih
poklicnih šolah, še posebej
v predmetih, ki posredujejo
skom temeljna zgodovinska,
biološka in ekonomska zna-
nja. Brez ustreznih družboslov-
znanj, izostrenega kritič-
nega duha in sposobnosti dia-
lektičnega mišljenja je namreč
teko pričakovati, da bi se hitro
učinkovito vključevali v
samoupravne družbene odnose.
dalje: solske centre je treba
organizirati kot sodobno obliko
organizacije vzgoje in izobraže-

vanja istovrstnih šol več stopenj
oziroma raznovrstnih šol dolo-
čene stopnje, da bi dosegli čim
večjo uspešnost v poklicnem in
drugem srednješolskem izobra-
ževanju in bistveno zmanjšali
osip. S stopenjskim sistemom bi
dosegli tudi neposredno anga-
žiranje delovnih organizacij, saj
bi te šole v resnici približali
neposrednim proizvajalcem,
hkrati pa bi zagotovili smotrnej-
še izkoriščanje razpoložljivih
kadrovskih in materialnih mož-
nosti.

Nekaj od tega, kar je bilo
spodbujeno na 19. seja CK ZKS,
se že uresničuje. Največja pri-
zadevanja so usmerjena v iska-
nje ustrezne mreže poklicnih
šol. Po odločitvi izvršnega sveta,
ki je namenil 30 milijonov
za investicije v srednje šolstvo
(predvsem za poklicne šole in
domove), bo omogočeno tudi
razširjanje kapacitet poklicnega
šolstva in modernizacija učnih
prostorov. Lahko bi našli še

mogle povsem zaživeti tiste
skupnosti, katerih dejavnost bi
moralo financirati neposredno
interesno. Tipičen primer so
tako imenovane posebne iz-
obraževalne skupnosti. Kaj
torej storiti za hitrejši razvoj sa-
moupravnih interesnih skup-
nosti?

Poznavalci razmer pravijo, da
bo to mogoče urejati tako, da
bodo dosegli vsi zainteresirani
partnerji na podlagi samo-
upravnih sporazumov tako
stopnjo sodelovanja, da bo po-
stala, sedaj še za mnoge tako
imenovana „neproduktivna“
dejavnost sestavni del skupnih
naporov za doseg vnaprej na-
črtovanega in dogovorjenega —
enovitega cilja. To pa je nova
kvaliteta, od katere bo odvisna
tudi sprememba v strukturi fi-
nanciranja: prvi vir bi postala
neposredno plačevanje interes-
entov za storjene usluge, na-
slednji pa prispevek iz dohodka
organizacij združenega dela. Pri-
spevek iz osebne dohodka za-
poslenih bi bil tretji vir, nam-
enjen predvsem za realizacijo
programov otroškega varstva,
obveznega šolstva ter nekaterih
družbenih služb.

Vzporedno z urejanjem ome-
njenih odnosov med dejav-
nostmi zaslužijo posebno po-
zornost tudi odnosi med samo-
upravnimi interesnimi skup-
nostmi in družbeno-politično

skupnostjo, tj. občino. Mislim
predvsem na urejanje kon-
cepcije komune in nadaljnega
razvoja komunalnega sistema.
Občina se mora v novih oko-
ličinah razvijati kot samo-
upravna skupnost, v kateri se
oblikujejo in razvijajo medse-
bojna razmerja med vsemi de-
javnostmi v občini — na osnovi
družbenega dogovarjanja in sa-
moupravnega sporazumevanja
— brez intervencije politične
oblasti. Opravljanje najpo-
membnejših funkcij občine ne
more biti več zadeva občinskih
organov, temveč vseh sub-
jektov, ki se samoupravno orga-
nizirajo v občini. Tako je sicer
tudi v sedanji praksi, vendar bo
v prihodnje nujno opredeliti od-
nose med samoupravno inte-
resno skupnostjo in občino. Se-
daj se ta odnos zrcali tako, da
občina bdi nad zakonitostjo
dela samoupravne interesne
skupnosti, mnogo manj pa se
usmerja k vlogi „najvišjega de-
lavskega sveta“ združenega dela
v občini, ki naj bi na samo-
upravni osnovi usklajeval inte-
rese ter tako usmerjal celotni
razvoj vseh dejavnosti. Tako bo
odpadla tudi funkcija občine
pri ustanavljanju samoupravnih
interesnih skupnosti, rasla pa
bo vloga občine kot organi-
zirane oblike samoupravnega
sporazumevanja.

S. PEVEC

Utrdili bomo osnovne organizacije zveze sindikatov

Dne 3. novembra je bila seja
predsedstva republiškega odbora
sindikata delavcev družbenih
dejavnosti Slovenije. V uvodu je
predsednik, tovariš Vinko Ka-
stelic naglasil, da je bila nujna
zagotovitev idejne in akcijske
enotnosti vodstva naše repu-
blike. Naš sindikat, sindikat de-
lavcev družbenih dejavnosti Slo-
venije, pa čakajo nove naloge.
Predvsem moramo skrbeti za
idejno-politično izobraževanje
članov sindikata in biti moramo
radikalnejši v izvajanju svojih

stališč. Da ne pride do kakrš-
nihkoli razpok v enotnosti naše
politike, je treba naše sklepe
stalno soočati s stališči in sklepi
ZK Slovenije. Z nadaljnjo de-
javnostjo in prizadevanjem za
gospodarsko kot tudi idejno-
politično in strokovno napre-
dovanje vsakega člana sindikata
delavcev družbenih dejavnosti
bomo potrdili svojo dosedanja
aktivnost.

V razpravi na seji so pretresli
dosedanje delo in poiskali smer-
nice za naprej. Naj povzamem
nekatero misli:

— S sodelovanjem zveze kom-
unistov in sindikatov lahko
dosežemo največji uspeh. Drug
drugega podpirata. Partija brez
močnega sindikata nikakor ne
bo tako uspešna kot ob moč-
nem sindikatu. Sodelovanje je
nuja.

— Misel, da je republiški sin-
dikati preveč oddaljen od čla-
nov, drži. Vendar z drobljenjem
na sindikate po strokah ali na-
vzdol na področne in morda
občinske sindikate zrušimo
enotnost, v kateri je moč. (Res
pa je, da se tako približam o čla-
nom).

— V osnovnih organizacijah
je moč sindikata premajhna.
Utrditi je treba moč osnovnih
sindikatskih organizacij.

— Spremenjena etiketa še ne
izboljša okusa vinu. Ne gre za
to, da menjamo oblike dela; re-
šitev je v boljši vsebini dela in
še posledično so nujne tudi
boljše oblike organizacije. Ven-
dar v danih pogojih tudi dose-
danjemu delu ne moremo očiti-
tati malomarnosti. Delali smo,
kolikor je bilo največ mogoče.

(Nadaljevanje na 11. strani)

(Nadaljevanje na 11. strani)

Brez besed

UČITELJ IN PAMET

Ze kakih deset let je minilo, odkar smo prvič slišali prvega
ocenjevalca učiteljevih sposobnosti pri nas. Ta ocenjevalec sicer
ni učiteljem nikoli v resnici meril pameti, vendar je izdal razglas,
da se za učiteljski poklic odločajo le manj sposobni, manj inte-
ligentni, torej manj pametni. Ta pametni mož, ki je sporočil
veliko novico naši javnosti, pa ni bil niti toliko bister, da bi to
žaljivo domisljico sam uganil, temveč jo je uvozil iz zahoda. To
je bil uvoz neke lokalne vertikalne analize močno omejenega
pomena in nepotrjene veljave.

Misel ima zelo močno senzacionalistično poanto — saj to
pomeni, da nekaj tisoč neinteligentnih prosvetnih delavcev soli
pamet vsej generaciji naše mladine, ki je zelo bistra. Ze smo v
začaranem krogu, ki nudi vse polno zabavnih kombinacij. Te
seveda neke javnosti nikoli ne utrudijo, kajti javnost smotno
počiva tako, da zdaj eni zdaj drugi počivajo in poslušajo. Tako
je misel dobro preživela že približno 10 let in se močno za-
sidrila v javnosti. Kar nenadoma slišimo kjerkoli o učiteljih, ki
niso sposobni, o populaciji prosvetnih delavcev, ki manj zmore,
o katastrofalno velikem „odpadu“ oziroma „škartu“ (osip) nji-
hovitv proizvodov ipd.; o tem, da bi sleherni naša gospodarska
organizacija propadla ali postala nelikvidna, če bi proizvedla
toliko „škart“ izdelkov itd.

Taki komplimenti naredijo prosvetnim delavcem kar pre-
cejšnje usluge in vsemu narodu zadovoljive dobičke. Tako na-
stopanje pomeni namreč vsiljevanje neke družbene ocene; tej
sledijo ustrezni osebni dohodki, učitelju jemljejo potrebno avto-
riteto, mlade odvrtaajo od prosvetnih poklicev ter obenem pro-
jevedejo še celo vrsto škodljivih koproduktov, ki pomenijo med-
vedjo uslugo vsem, ki se trudijo z generacijo 21. stoletja.

Se posebno uslugo in pomoč prosvetnim delavcem pomeni
„ugotovitev“, da je med našo najmlajšo generacijo veliko bistrh
otrok, katere zelo težko pogrša nacionalna ekonomija. Žal pa
te talente nesposobni prosvetni delavci pohabijo med šolanjem,
tako da njihova pamet ne more priti do izraza. Prav ta parola, ki
se v zadnjem času vedno bolj širi med slovensko javnostjo, po-
meni v resnici kar bojni klic proti vsem prosvetnim delavcem.
Žal dobiva ta klic tudi svoje podanike, čeravno ima v sebi eno
samo ter zelo preprosto težnjo, to je samozadovoljevanje ti-
stega, ki skuša s takimi nastopi zabavati sebe in druge, kajti z
najbolj permisivnim odnosom lahko kom znanost imenujemo
komaj zabavni tisk in nič več. Sploh je po zabavnem tisku
največje povpraševanje ne glede na njegovo ekonomsko in mo-
ralno ceno, toda žal področje prosvetljevanja nekega naroda
danes nikakor ni primerno za zabavno mežikanje.

Soditi o sposobnosti neke generacije inteligence, kot jo pred-
stavljajo prosvetni delavci, je tako odgovoren problem, da daleč
prevega raven vsega revijalnega tiska ali sestankarstva, da celo
raven vseh poljudnoznanstvenih razprav.

Ob zlonamernem primerjanju osipa in „defektnega pro-
zvodnega blaga“ je nekdo svetloval prosvetnim delavcem mirno
in dostojanstveno reagiranje. Toda zdi se, da tak pameten odnos
ne rodi dobrih rezultatov. Morda bi kazalo te naše kritike spom-
niti, da veliko mladih v Pomurju, ki pri nas ne končajo osem-
letke, odide prek meje v sosednjo Avstrijo. Tam jih takoj spre-
mejo v uk. Ali to pomeni, da inozemski trg, na katerega se
pogosto sklicujemo, takoj sprejme „škart“ robo naših pro-
svetnih delavcev, medtem ko pogosto vrača prvovrstne indu-
strijske izdelke, ki so bili že nekajkrat pregledani.

Akcija — reakcija. Neprestano ponavljanje o učiteljevi ne-
sposobnosti in njegovi strašni neučinkovitosti ter neinte-
ligentnosti nujno porodi nasproten odziv. Posploševanje nečesa
dozvednega oziroma proficiranje krize na določeno populacijo
nekega poklica je samo izraz nemira in morda bi lahko rekli —
izraz krize našega izobraževanja.

JOŽE TRČEK

Taborniki vzgojnega doma v Preddvoru na republiškem tekmovanju letos v Ilirski Bistrici

Načrtno usmerjanje v učiteljski poklic

28. oktobra so predstojniki posameznih oddelkov mariborske pedagoške akademije podelili diplome 46 študentom, ki so septembra uspešno opravili diplomski izpit. Tako se je število diplomantov na tem zavodu povzpelo na 1044; 528 od diplomantov jih je študiralo redno, 516 pa izredno.

Krona slovesnosti je bila podelitev diplome in priznanja tisoči diplomantki — učiteljici Mariji Ogrizek, ki se je vpisala na razredni pouk v študijskem letu 1969/70 in diplomirala letos s poprečno oceno 4,25. Marija Ogrizek je bila ena najboljših študentk, dobra učiteljica in družbena delavka: ves čas študija je poučevala na podružnični šoli Kristan vrh.

Direktor mariborske pedagoške akademije doc. dr. Vladimir Bračič nas je v svojem uvodnem govoru spomnil na leto 1960, na čas, ko so ob poročilu o izvajanju reforme osnovne šole ugotovili, da manjka na območju takratnih okrajev Maribor in Murska Sobota 998 ustrezno kvalificiranih predmetnih učiteljev in da prihaja v ta predel Slovenije iz višje pedagoške šole v Ljubljani vsako leto samo 15 do 20 novih učiteljev. Sklep: uprava VPŠ v Ljubljani je ustanovila v Mariboru detaširani oddelek — center za izredne študente. Vpisalo se je 323 izrednih študentov in učiteljev, začeli so s seminarji za izredne študente vseh predmetnih področij višje stopnje osnovne šole.

26. junija 1961 je skupščina LRS sprejela zakon o ustanovitvi pedagoške akademije v Mariboru in to leto se je vpisalo prvih 52 rednih študentov. Od začetka v letu 1960 do vključno leta 1971/72 se je vpisalo na šolo 5.365 študentov (2.226 rednih in 3.739 izrednih).

Tudi profesorjev je bilo iz leta v leto več: v prvem letu 7 rednih, v drugem 14 rednih in 21 honorarnih. Leta 1963 so štirje že pripravljali doktorske disertacije. Danes je na tej šoli 53 rednih učiteljev in sodelavcev — med temi 7 doktorjev znanosti in 4 magistri. 10 jih študira na tretji stopnji, 5 pa jih pripravlja doktorsko disertacijo.

ŠTEVILKE „LAŽEJO“

V svojem poročilu je dr. Vladimir Bračič posebno natančno razčlenil podatke o vpisanih 5.365 študentih. Poudaril je, da so te visoke številke žal le statistični podatek, ne pa hkrati tudi stvarna osnova za število diplomantov. Zakaj? S podobnim pojavom se srečujejo vse naše višje in visoke šole.

Med na novo vpisanimi rednimi študenti je skoraj vsako leto 25 % takih, ki na kakšnem drugem visokošolskem zavodu niso izpolnili pogojev za vpis v višji letnik, zaradi vojaščine in prejemanja otroškega dodatka pa nujno potrebujejo potrdilo, da so študentje. Druga skupina — spet kakih 25 % jih ni vzela študija „zares“ in se tako že v prvem študijskem letu poslovila od akademije. V drugi letnik jih je prišlo nekaj nad 1000 — postali so absolventi: od teh jih je skupno z letošnjo „septembrsko“ skupino diplomiralo 528. Pričakujejo pa, da bodo v naslednjih dveh letih diplomirali absolventi, ki so sicer redno zaposleni — poučujejo (nekateri od teh odlašajo z diplomo tudi že osem let). Tako bo torej diplomiralo 45 % vpisanih rednih študentov, 25 % je „medvedov“ — tistih, ki prihajajo v šolo samo prezimit — saj so le formalno vpisani. Če odštejete te, potem bo študijski uspeh tistih, ki so s študijem vsaj začeli, okrog 75 %.

Od 2.503 vpisanih izrednih študentov jih je — tako predvidevajo — 1300 vzelo študij resno: 516 jih je že diplomiralo, v drugi letnik jih je vpisanih 444 (vsaj imajo več kot 6, večina pa že več kot 10 izpitov). 104 jih ob vpisu ni imelo zahtevanih 6 izpitov, pa so se odločili, da bodo študij nadaljevali. Skupno s temi bo torej 548 izrednih študentov v naslednjih dveh do treh letih še končalo študij.

Tisoč učiteljev — izrednih študentov bo torej po dolgem študiju dobilo diplome. Povedano v odstotkih: diplomiralo bo 30 % „statistično vpisanih“ in 75 % takih, ki so študij resno začeli.

POGODBE — ZA BOLJŠE ŠTUDIJSKE RAZMERE

Šola je ves čas študija prirejala za izredne študente seminarje: od l. 1965 do pomladi 1972 so opravili učitelji mariborske PA na seminarjih v Mariboru, Murški Soboti, Dravogradu in Šmarju pri Jelšah 14.166 ur predavanj, seminarjev in vaj. Povečini ob sobotah, nedeljah in za nizke honorarje. Ko je pripovedoval o teh podatkih je dr. Vladimir Bračič posebej poudaril:

„Ob tem nemajhnem opravljenem delu je razumljiva nejevolja in užaljenost, ko so se v zadnjem času pojavile tudi v uradnih dokumentih ocene, češ da pedagoške akademije niso zadovoljivo opravile sprejetih nalog. Ne želim trditi, da je bilo narejeno vse, kar bi se dalo narediti, vendar odločno trdim, da so pedagoške akademije naredile mnogo — vsekakor pa mnogo več, kot nekateri drugi dejavniki, ki so bili prav tako odgovorni za dokvalifikacijo učiteljev, ki učijo na višji stopnji osnovne šole, pa nimajo ustrezne višje izobrazbe.“

Na mariborski pedagoški akademiji ugotavljajo dobro udeležbo študentov na seminarjih, pa sorazmerno malo prijav na izpite. Vzroki so znani: med izrednimi študenti je veliko mater gospodinj, študijskih dopustov ni, ponekod ne dobe učitelji pri temeljni izobraževalni skupnosti niti moralne niti materialne podpore. Obljublajo, da bodo na novo ustanovljene kadrovske komisije pri temeljnih izobraževalnih skupnostih veliko pripomogle k izboljšanju tega položaja: s tistimi, ki študirajo bodo sklenile ustrezne pogodbe, v katerih bodo zagotovljeni poleg kritja materialnih stroškov tudi študijski dopusti.

VSAKEMU PRAV DOBREMU IN ODLIČNEMU — ŠTIPENDIJO!

Stavba mariborske pedagoške akademije ima opozorilni napis: „Omet odpada!“. Mariborčani pa se resno pripravljajo, da bodo prihodnje pomlad začeli graditi novo šolsko poslopje. Upajo, da bodo novo šolsko leto že začeli v novih prostorih in urejeni vadnici.

Poseben del svojega poročila je posvetil dr. Vladimir Bračič kadrovske problematiki prihodnjih študentov in učiteljev. Vodilo pri načrtovanju prihodnje kadrovske politike so jim bili sklepi in stališča 19. seje CK ZKS, ki je obravnavala idejno politična vprašanja vzgoje in izobraževanja. Povezali so se z organizacijskimi enotami zavoda za šolstvo, gimnazijo pedagoške smeri v Mariboru, z nekaterimi gimnazijami, temeljnimi izobraževalnimi skupnostmi, republiško izobraževalno skupnostjo itn.

„Uspeh, ki smo ga v prvem letu dosegli, je ohrabrujoč“, je dejal dr. Vladimir Bračič in nadrobneje obrazložil, kako je

akcija potekala: Kolektivi osnovnih šol so izbrali in usmerili v učiteljski poklic prav dobre in odlične učence, ki imajo veselje do tega poklica. Gimnazija pedagoške smeri v Mariboru je letos vpisala 180 novincev — samih prav dobrih in odličnih (prejšnja leta po sto — po večini zadostnih in dobrih). Na gimnaziji v Ptujtu so odprli letos dva oddelka pedagoške smeri s 45 dijakami.

„Žal v Pomurju nismo uspeli, toda prihodnje leto moramo“ — je poudaril dr. Vladimir Bračič: „Za to so odgovorni vsi — osnovne šole, zavod za šolstvo, temeljne izobraževalne skupnosti, občine in družbenopolitične organizacije z ZK na čelu. Če se ne bodo lotili načrtnega usmerjanja v učiteljski poklic z vso odgovornostjo, potem jim v prihodnjih letih ne bo mogel pomagati nihče, ko jim bodo ostale šole prazne.“

Republiška izobraževalna skupnost je že sprejela predlog in sklenila, da bo sporazumno in v sodelovanju s temeljnimi izobraževalnimi skupnostmi zagotovila štipendijo vsakemu prav dobremu in odličnemu učencu osnovne šole, ki se bo odločil za učiteljski poklic. Določeno prednost (višjo štipendijo) bodo imeli tisti, ki se bodo odločili za razredni pouk, matematiko, slovenščino in tuji jezik. Oddaljenim dijakom in študentom bodo zagotovili prednost pri sprejemanju v dijaške in študentske domove.

Kdo bo še imel pri tem besedo? Predstojniki organizacijskih enot zavoda za šolstvo v Mariboru, Dravogradu in Murški Soboti — z njimi se je pedagoška akademija že dogovorila za novo akcijo izbiranja kandidatov v vseh razredih osnovnih šol. Še preden bodo končali šolsko leto, bodo kandidati dobili odločbe o štipendijah.

„Konec je torej brezbriznosti in stihije, začnemo s sistematičnim delom izbiranja in usmerjanja tako, da bomo zagotovili za prihodnje obdobje ne samo dovolj kandidatov, temveč tudi take, ki bodo intelektualno zreli. Kandidate, iz katerih bo mogoče vzgojiti pedagoško strokovno in idejno politično visoko kvalitetne učitelje“, je dejal ob koncu svojega poročila direktor mariborske pedagoške akademije.

Na slovesnosti je pozdravil diplomante tudi namestnik direktorja republiškega zavoda za šolstvo Miro Lužnik. V svojem

Tisoča diplomantka mariborske pedagoške akademije na slovesnosti ob podelitvi diplom (foto: Dragiša Modrinjak)

magovoru je poudaril pomen trajnega načrtnega izpolnjevanja učiteljev in prizadevnost obeh pedagoških akademij, ki naredita v pomanjkljivih materialnih razmerah največ, kar je mogoče. Izrazil je prepričanje, da bosta v prihodnjem obdobju, ko se tema višješolskima institucijama obetajo boljši časi, dosegli še več.

Dobre želje in čestitke diplomantom na pot so povedali še predstavniki visoke ekonomske komercialne šole v Mariboru, višje tehniške šole in ljubljanske pedagoške akademije, dr. Vladimir Bračič pa je povabil diplomante k nadaljnjemu sodelovanju z besedami: „Vabimo

vas, da se še oglasite, ko bomo poklicali na razne dopolnilnega študija. Ko pripravljamo v Mariboru zgradimo novo univerzo, sicer vedamo, da je temelj uničena kakovost odvisna tudi kakovosti vašega dela. Zato sodelovati z visokošolskim vodi — v okviru prihodnje verze, s pedagoško akademijo zavodom za šolstvo SRSS, dikatom in drugim družbenopolitičnimi organizacijam skupnim namenom: usmeriti kadrovske šole tiste mlade ki bodo v resnici lahko po dobri učitelji.“

MARJANA KU

Litija REPUBLIŠKA RAZSTAVA PIONIRSKÉ FOTOGRAFIJE

V okviru JPI TISOČ RADOŠTI, ob praznovanju 30-letnice zveze pionirjev Jugoslavije in v počastitev dneva republike, bo v Litiji od 24. novembra do 8. decembra 1972 trinajsta republiška razstava pionirske fotografije pod naslovom „PIONIRSKI FOTO 1972“. Organizatorji prireditve so foto kino zveza Slovenije, foto krožek osnovne šole Litija in občinska zveza prijateljev mladine Litija. Pokroviteljstvo nad to zanimivo prireditvijo pa je prevzela prednica Litija.

Ceprav je to pisanje morda malo pozno, pa vendar se ni povsem prepozno. Rok za pošiljanje fotografij je bil 30. oktober. Razpisi so bili objavljeni v Pionirskem listu in Glasilu DPM, pa tudi vabila so šole dobile že spomladi. In vendar ponovno vabimo (objava je bila tudi v radiu) foto krožke in posamezne pionirje in mladince do starosti 15 let, da pošljejo fotografije s tematiko JPI Tisoč radosti v velikosti 18 x 24 cm. Vsaka fotografija naj bo na

hrbtani strani opremljena s datki — ime in priimek, status, naslov fotografije, naziv avtorja, šole ali foto krožka. Kolekcijam, ki jih pošljejo krožki, pa naj bo priložena znam poslanih del z navodili avtorjev in naslovom grafije.

Nagrajene bodo tri najboljše kolekcije (za štiri sprejete grafije) in tri najboljše mezne fotografije. Posebni gradjo prejme tudi krožek z najboljšim uspehom na razstavi.

Clane foto krožkov, posvojene mentorje, vabimo nam pošljejo fotografije prej. Ceprav je uradno poštveni rok že za nami, pa sprejete tudi fotografije bodo prišle na naslov foto krožka osnovne šole Litija v ponedeljek ali drugem tednu novembra, vendar je treba poslati fotografije ki se niso bile razstavljene. Vse ljubitelje pionirske grafije pa tako že sedaj vabimo na razstavo v Litiji. Na danje!

MILOŠ DJU

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

Most na sliki

Nikoli človek ne ve, kdaj ga bo kdo izdal: za tisto, kar je kriv, za ono, česar je kriv samo napol ali za tisto, česar sploh ni kriv. A je že tako: javna, splošno veljavna krivda se nikdar ni sodila po človekovih osebnih občutjih. Človek je lahko sam pred sabo popolnoma nedolžen. To mu daje notranjo trdnost. A če javnost misli drugače, gre človek s svojo trdnostjo vred sedet, ali leti iz službe, ali iz družine in tako naprej.

V mladih letih, ko človek še ni izkušen ali pokvarjen, ga vsaka obsodba, celo vsak posmeh hudo zadene. Lahko ga celo poškoduje. Tudi z mano je bilo tako. Iz tistih časov hranim most — na sliki seveda — nad svojo posteljo. Kadar kaj zaškriplje, naj bo v družini, v službi ali nasploh v družbi, se nekako oprem na ta most (čeprav je to samo viseč most na dveh debelih jeklenih vrveh in tudi za ograjo so te vrvi) in si rečem: če bodo ljudje vse pošteno premislili in odločili, se bo dobro končalo. Hinavci, lažnivci, izdajalci in kar je še podobnih nelepkih besed, pa tako vedno vse posvinjajo in uničijo.

Prišel sem na šolo kot novopečeni učitelj, ki pa je zelo rad risal. Višji razredi so se tiste dni šteli za gimnazijo in treba je bilo zadostni potrebam predmetnega pouka. Tako sem čez noč napredoval v profesorja risanja, kakor so mi rekli otroci. Priskrbel sem si knjige o tem predmetu, kolikor se jih je pač dobilo, ter vsak prosti čas porabil za svojo izpopolnjevanje. Začetek poučevanja meni tako drugega predmeta je bilo pravo garanje. Hotel sem vse otroke vsega naučiti — in to je strahotna muka in strahotna zmota. Že po prvem letu sem spoznal, da imajo nekateri otroci perspektivo, pa senčenje predmetov, razpored po listu ali harmonijo barv že tako rekoč v roki; drugim pa je nikakor ne vbijejo v glavo. Odtlej je slo dosti laže: bilo je manj izgubljenega časa, manj jeze in nemočnih

otroških solza. Risanje je postalo veselje in to je tista moč, ki potegne otroške zmogljivosti do skrajne meje.

Otroci so si med risanjem potihoma prepevali — tudi sam še vedno rad brundam kak napev, kadar rišem. Ob lepih dneh, če je bila na vrsti risba iz narave, pa smo šli ven. Tako je bilo tudi tistega dne. Pomlad je bila, takšna z bohotnim zelenjem (to se še zdaj vidi na sliki, ki visi nad mojo posteljo). Risali smo viseč most. Rečica, ki je tekla pod njim, je bila čista in jasna, modrina pomladnega neba jo je delala modro. Otroci so posedli, kakor je komu najbolj ugajalo. Tako je pravzaprav vsak risal drugačen most, zelenje se je drugače odsvitalo v vodi in žarki so drugače lomili svoje zlate konice. Hodil sem od risarja do risarja, omamljen od pomladnega dne in od njihovega pritanjenega brunjanja, ki je spominjalo na čebele. Delali so zbrano in hitro. Po vodo so hodili kar v rečico. Nisem jih priganjal jaz, pač pa sonce, ki jim je z nagajivo brezobzirnostjo spreminjalo sence in odbleske. Na to sem jih opozoril in to so videli sami.

Vračali smo se zadovoljni in pomladanski čez viseč most, katerega so nosili na svojih listih. Šli smo po skupnicah, da mostu ne bi preveč obremenili. Pa se je zgodilo, da je druga skupina stopila na most, preden je prva stopila z njega. Viseči prehod se je ljubko zazibal — Aaaa! so vzkliknili otroci. Bilo je tako prijetno nihati med modro rečico in modrim nebom. Nemogoče je bilo drugače: vsaka skupinica se je morala malce pozibati na skripajočih jeklenih vrveh, ko je prišla v sredino mostu. Tudi jaz sem se — in še dlje bi se, če bi bil sam. Srhljivo skripanje in ječanje vrvi in deščic je bilo to, kar je za sliko senca: povečalo je lepoto pomladnega dneva.

Na pragu šolskih vrat nas je pričakal ravnatelj. Pogledal me je zaskrbljeno in jezno, zaokrožil z očmi nad otroki in v hipu črno prečrtal naš pomladni dan.

— Z občine je pridivil sluga, da se neki otročaji gugljejo na visečem mostu in da ga bodo podrli. Kdo bo dal denar za drugega? je govoril. Ste bili vi to? — je ravnatelj vprašal vse skupaj, pogledal pa naravnost vame. Živci so se mi nategnili kot vrvi, slisal sem, kako škripljejo in ječijo; kot spremljava pa se je oglasil porogljivi smeh kolegov in kolegic iz zbornice. Otroci so bili okrog mene tih, mirni in neizmerljivi kot voda v tolmunu.

— Ne — sem rekel mirno in ravno prav glasno. — Mi smo risali pomlad.

— Dobro, dobro — je napol opravičujoče, napol nejevoljno god ravnatelj in stopil s praga, kot da nam šele zdaj dovoljuje vstop v šolo. Otroci so sli eden po eden tiho kot ovce in on tehtal s pogledi: Je res? Ni res?

Sesedel sem se za kateder in zakopal glavo v dlani. Otroci posedli skoraj neslišno. In obsedeli. Mir je ležal na meni kot napel sem moči, dvignil glavo, pogledal razred in rekel: — Sram me je.

Tedaj šele sem videl, kako me otroci gledajo povsem mirno zbrano. Začudilo me je. Pa se je dvignil veliki, storasti in zdelanimi rokami, a najboljši risar, in rekel:

— Tovariš, saj razumemo. Nismo neumni. Vas ne bi pro Celu leto in še več bi se vam posmehovali. To pa je huje. —

Splašil me je s temi besedami, primernimi za odraslega, ne tretji razred gimnazije — današnji sedmi razred osnovne. V prvo moje glave se je zasvetila misel, da so tile otroci v najzgodnejših letih preživeli vojno in da čutijo drugače, kot pišejo pedagoški priročniki. Morda pa se sploh dostikrat motimo o otrocih, morda presojamo samo po brezskrbni zunanosti? Se lahko zanesemo nanje?

Kot bi prebral moje vprašanje, se je dvignil drobčen in sramečnik neroden risar Martin — Martinček smo mu rekli: — Ne boj se, tovariš, v našem razredu ni izdajalca. — Vse oči so pritrjevale.

Potem je bilo konec pouka in razšli smo se za ta dan. Visto mostu nismo več omenili; jaz ga nisem, otroci pa tudi ne. Sem bil z njimi in gledal njihove mirne oči, sem bil miren. Sem bil sam, pa sem se neznansko mučil: saj ni mogoče, da otrok molčalo; da ne bo nihče od njih izrazil moje stisko in skrajno sramotno se mi vleklji tisti meseci do konca pouka.

Na koncu leta smo imeli razstavo. Ko smo jo razdirali, poprosil Petra, če mi pokloni svojo risbo visečega mostu. ZA SPOMIN je napisal zadaj. Takrat se nisem povsem verjel in mislil: Morda bo to eden sramotnih spominov. Danes pa vem, imel prav on, ki je verjel v svoj razred.

Slika visečega mostu se že desetletja seli z menoj in visko mostu posteljo. Jeklene vrvi so zarjavele, na obeh straneh se ljujo v bohotnem zelenju. Deščice so nagnite, pod njimi pa je voda in sredi nje zlato sonce.

MIHA 12

Naši možgani med zobe dani

Moj prijatelj Diki popravlja zobe ljudem vseh kontinentov: Azijci, Evropejcem, Groenlandcem. Ve, do kod sega potrpežljivost srka in temperament Grka. Ve, do kod sme vrtati pri Indijcih in kod pri Jugoslovanih. Nekje na švicarski tromeji ima čedno čedno: čedno ženičko, naše gore list in najčednejšega otročka iz te vasi. Srečamo se v gledališču in prav potihem me vpraša: „Kaj pomeniti – duševna življenje?“ Gledam izobražencu strmo v oči, maham v nekakšnih abstraktnih kolobarjih, duša... dušiti, sje sfere, skok iz sveta materije... ja... to je nekaj, kar ne moreš prijeti in ne navrtati!“ Petnajst let ga že ni doma. Kadar se obiva, pleše kot otrok, ko me sliši uporabljati besede, ki jih je sam skoč v otroštvu uporabljal.

Kaže mi vilo. Air condition – ob vseh letnih časih v vseh prostorih ista temperatura. Povabi me v svoj avto. Stereofonska ozvočitev, vgrajen televizor, vzvodi, prestave, ki se avtomatsko menja ob dodajanju plina. Če se vsedem na sredo zadnjega sedeža, se mi slišijo durovke lestvice glasbe, če pa na levo, mučijo moje molovske lestvice. Televizor je seveda japonski, s švicarskimi poljsavami.

Pridemo v hotel. Natakarkot jastreb. Izgine za zaveso. Trije jastrebi. In prinašajo specialitete. Vino je pretoplo. Prt je potekal, jed je postana, servis je narobe položen. Moj prijatelj Diki natakarkarja, opravičuje pa se mu šef. Ko odidemo, da napitnino fu, trije jastrebi pa ne dobe niti oglodane kosti. Jedi nisem utegniti pokusiti. Gledal sem njegovo svetovljanstvo, njegove fine manire, njegovo negovano ženičko. Nekje za vogalom sem na skrivaj pogoltnil sendvič.

„Moj šef je privatnik, jaz pa zaslužim dva in pol milijona v vašem banarju. Sodehujem kot družabnik in dobivam gibljivi del od bruto dohodka. Najraje vrtam Azijce, navajeni so trpeti. Če je šef dobre volje, lahko tudi švicarjem popravljam zobe. Prvo leto tega nisem del. Pacienti so bili ugledni gostje in na simpozijih ne bodo kazali, ki jih je izoblikoval nekdo z juga. Tu živijo vsi ljudje kot ura. Pije kozarec do polovice, pogleda na uro, kriknje in že ga ni. Kadar te poprosi za cigareto, ti poreče: „Ali bi mi prodali eno cigareto?“

„Kaj pa v banki, slavni švicarski banki imaš kakšen zasnutek privatnega podjetja?“ ga plaho vprašam.

„Ne, ves moj kapital je gibljiv. Nekaj sem ga naložil v plastiko, nekaj v kirurške instrumente. Čez petnajst let se bom vrnil z najodličnejšo aparaturjo. Upam, da bom lahko odprl privatno ambulanto. Takrat bomo vrtali zobe že z laserji – veš, tistimi žarki, ki naj služijo za bombe...“

Postal sem neizmerno jezen. Na skrivaj sem zavil v preprosto restorano in popil vrček piva. Natakarkar ni bil vluđen, pivo je bilo vroče, miza polna, šefa ni bilo že dva dni in – napitnine ne prenašajo, ker so preponosni.

„Diki, glej, kakaj pa zdaj ne prideš domov? Skupaj sva se šolala, in ti si govoril, da boš šel med ljudstvo, na deželo, naš si, kaj bi ti tuje krožnike...“

„Moj otrok bo imel obzorja! Francoski že zna, nemški se uči. Slovenski pa ga uči babica v počitnicah, ko pridemo kot turisti. Imamo naših knjig ima! In majhnega robotka, ki mu prinaša pivo. Ja, moj otrok bo NEKDO!“ In sune v tretjo – avtomatsko.

IVAN CIMERMAN

»»ZA STARO PRAVDO««

Nepotrebna reportaža s posebnim oziroma na kongresno problematiko v zvezi s povračilom stroškov za dneve odsotnosti z dela in aplikacija na prosvetnopedagoške razmere

Poroča Agata Schwarzkobler:

– Jaz, podkrižana Agata sem bogaboječa in poslušna. Mene so reda učili najprej v kraljevini. Roke na klop! je rekla gospodična

sedaj le za sistematičnost in dognanost uporabe, njene prvine pa upoštevajo že dalj časa. Vzgojitelji otroke zdravijo, kultivirajo jim čustva, vračajo jim zaupanje.

„Avtoriteta ni danost, pridobiti jo moramo z delom, s spoštovanjem osebnosti mladih, s svojimi človeškimi odnosi do ljudi,“ nam je dejal ravnatelj.

to, da bi zavarovali ljudi pred alkoholizmom. Doseči bi bilo treba spoštovanje zakona, da se mladoletnikom in vinjenim ljudem ne toči alkohola. Odpadlo bi zelo veliko socialnih problemov in veliko družbenega denarja bi lahko prihranili. Med vzroki mladostne delinkvence je naštel Marjan Trtnik še nepravilno programsko politiko-pred-

gočijo šolanje in usmerjanje v poklic.

„Otrok je naš, odrasča v današnji stvarnosti. To ni samo problem socialnih služb. Vsak nosi svoj delež odgovornosti: od družine do družbenih organizacij. Nekateri imajo zgrešeno predstavo o teh naših zavodih. Premalo poznajo vsebino dela v zavodih, njihovo vzgojno funkcijo za osveščanje otroka, pripravljanje mladine za nadaljnje življenje v samoupravljaljski družbi. Vzgojni delavci po ustanovah se morajo prekaliti. Nekateri so lahko izredno dobri, pa ne vzdržijo, ker je delo utrudljivo in brez počitka. Tudi nagrajevanje vzgojnih delavcev bi moralo biti boljše, po ustreznih merilih,“ je poudaril Marjan Trtnik.

PREMALO KADROV

Posloplje, v katerem je zavod, je star grad. Preuredili so ga. Prav sedaj napeljujejo centralno kurjavo. Prostori so svetli, okusno urejeni. Presenetljivo nas s svojo domačnostjo in barvno skladnostjo. Zavod ima tradicijo: že po vojni je sprejemal bosanske otroke brez staršev, leta 1954 pa je postal prehodni dom za socialno ogrožene otroke. Sedanji status vzgojnega doma je dobil leta 1968. Vzgojni dom je povezan z zunanjo šolo. To je nedvomno prednost za otroke, saj so tako povezani z drugimi vaškimi otroki, za zavod pa je to dodatna obremenitev. Otroke je treba lepše obleči, nakupiti ustrezne potrebščine, pa tudi pomanjkljivo znanje domskih otrok je treba popraviti. Šola je nova, lepa, z učilnicami za kabinetni pouk. Na voljo sta moderna igrišče, kjer poteka načrtna rekreacija, in nogometno igrišče. Zavod in šola dobro sodelujeta. Ob „ne-ljubih dogodkih“ dobi zavod od učiteljev takojšno povratno informacijo, tako da lahko stori vse potrebno. Obojestransko potrpljenje, prepričevanje in razumevanje so vodilo pri vsem tem delu. Nekatere šole odklanjajo sodelovanje ali pa sprejemajo domače gojence z odporom. Bojijo se težav in osipa. (Vzgojna domača v Kamniku in Škofji Loki bi sprejela gojence, pa šole odklanjajo sodelovanje.)

Preddvor je turističen kraj, ki privablja vedno več tujih in domačih obiskovalcev. Tudi to razvijajo izkoristiti za resocializacijo otrok. Uče jih dostojnega, kulturnega vedenja. Čudovita, pestra okolica nudi otrokom veliko možnosti za

razvoj in resocializacijo. Včasih grede otroci s svojimi vzgojitelji v bližnji gozd nabirali gobe ali kostanj, peljejo jih tudi na izlete na Francijevo kočjo na Sv. Jakobu in na Dom Kokrškega odreda na Kališču pod Storžičem.

Marjan Trtnik

Vseh otrok je v domu trenutno 75, do konca šolskega leta se jih nabere do 85, prav toliko gojencev pa premore zavod. Razdeljeni so v štiri skupine. V vsaki sta dva vzgojitelja. Le tretja skupina ima tri vzgojitelje, ker imajo otroci te skupine ves dan deljen pouk. V prvi skupini so deklice iz vseh razredov, v drugi dečki nižjih razredov, v tretji in četrti pa dečki iz 6., 7. in 8. razreda. Trenutno je devet vzgojiteljev, kar je premalo za tako močne vzgojne skupine. Po normativih bi jih moralo biti 14. Strokovni team ima socialnega delavca, medicinsko sestro, devet vzgojiteljev, manjka psiholog. Mesto je razpisano. Pet strokovnih delavcev je končalo pedagoško akademijo, trije še študirajo, ena vzgojiteljica pa se bo odločila za študij (prišla je iz Hrvaške). Radi bi razširili vzgojne skupine in dobili več vzgojiteljev.

V vzgojni zavod v Preddvoru prihajajo otroci iz 28 občin. Vsi so šoloobvezni, stari pa so od sedem do sedemnajst let. Od 75 otrok, ki so trenutno v domu, jih je brez staršev 5,2%, brez enega 34,2%, oba starša pa ima 60,4% otrok. Od teh jih je polovico iz razvečenih družin. Iz popolnih družin je 60% otrok, katerih starši so delavci (nekaj je zdomcev), otrok uslužbencev je 12%, upokojenec 18%, nezaposlenih pa 10%. Deklice je trenutno 21, dečkov pa 54. Kot rečeno, otroci so razdeljeni na štiri skupine, vsaka skupina ima svoj dnevni delovni prostor.

(Nadaljevanje na 7. str.)

NAŠLI SO IZGUBLJENO

Obisk v vzgojnem domu v Preddvoru

Kdaj in kako preneha ljubezen? Zakaj se najlepše čustvo, ki ga naša sebi kot melodijo, obrne proti nam, dobi drugo dimenzijo, spremeni v ravnodušnost, odtujitev, bežanje, smrt... Kako se izgubi otrok, ki je izgubil to čustvo?

Ko pozabimo priliti cvetju vode – ne usahne samo cvetje, umre tudi ljubezen. Zgubljena je na ulicah, trgih, kavarnah – mimo nje hita naš brezup in samota... Nekdo vedno preživi. Po največjih tragedijah ostane vedno priča, ki prižiga svečo spominom dogajanja. Ali so tisti, ki so preživeli, srečni ali nesrečni? Ponavadi je tako: človek umre takrat, kadar mora in kadar noče. Morda bi otrok, ki je izgubil ljubezen, rad umrl... Vse se spreminja: življenje, ljudje, navade, svet, ki v njem živimo, čas, ki teče. Nekatere stvari ostajajo, kot bi hotele kljubovati minljivosti. To so spomini, neko zaraslo, a nepozabljeno rano. Življenje teče in ne dopušča pravih izpitov za naše napake, za napake drugih. Samo človeku, ki je diplomiral v šoli življenja, lahko rečemo, da je res uspel. Takih malo, če sploh so... Kako, le kako je otroku, ki je zgubil ljubezen, ki je padel na svojem prvem izpitu življenja?

Jutro. V pramenih bele megle stari grad, kot bi visel v zraku. Tisoče, temne smreke silijo k nevidnemu nebu. Sredi pravilčno urejenega Preddvora smo. V gradu je vzgojni dom, kjer živijo otroci, ki so zopet našli zgubljeno ljubezen in razumevanje. Tu utripa življenje urejene družine.

Namesto lastovk, ki so gnezdele na stropu spalnice, sta se v premenjenih, svetlih prostorih nastanila zaupanje in varnost. Sproščena in vedrina se nezavedno zrcalita v kretnji, pogledu, besedi otrok. Tu je trdna, topla vez med vzgojitelji in gojenci.

AVTORITETA NI DANOST

Obiskali smo jih, se pogovarjali z njimi, z njihovimi vzgojitelji in ravnateljem zavoda Marjanom Trtnikom. Vzgojitelji – namerni ljudje so to. Zanje ni nobene preneha delovni dan, vedno so pripravljeni... Iz njihovih obrazov izžarevata nekakšna posebna trdnost in milina. Kako malo vemo o delu, prizadevanju teh ljudi, ki so zdravniki, učitelji, detektivi, branilci in sodniki hkrati!

Vzgojni dom vodi ravnatelj Marjan Trtnik, ki že 16 let dela na področju vedenjsko in osebnostno motene mladine. Deset let je delal v vzgojnem domu v Preddvoru. Povedal nam je, da deluje po novi permisivni metodi. Permisivna pedagogika je nasprotno represivnega, nedolnega sistema vzgoje. Le-ta pri vzgoji uporabljal pritisk,

kazen, zastraševanje in s tem oviral otroški razvoj.

Permisivna metoda vzgoje se je razmahnila že med obema vojnama v Ameriki, po drugi svetovni vojni pa se vse hitreje razvija in dobiva današnji obraz.

Kakšna je uporaba permisivne vzgoje v domovih in za kaj gre? Ta vzgoja temelji na principu humanizacije, bolj človeških odnosov, na principu resocializacije otroka, individualizacije, razvijanja odgovornosti, prevzgoje. Vzgojitelji ne uporabljajo kazni, ne nadaljujejo kaznovane politike šole in ne rešujejo problemov z administrativnimi ukrepi in predpisi. Kot stimulacijo za otrokov razvoj uporabljajo pohvalo in nagrado. Otroci gredo za nagrado domov. Ob pohvali ali nagradi pa se včasih temeljito pomenijo o napakah ali prekrških. Pri permisivni (ali dopustni) vzgoji gre

Jasno je, da težav ne manjka. Otroci, ki prihajajo v zavod, so obremenjeni z grenkimi doživljenji, včasih tudi s težko razumljivimi dejanji, s katerimi so se hoteli uveljaviti. Priliv iz mesta je večji kot iz vasi, kar je razumljivo. Mladi so dovezni za vse novo. V mestu so bolj izpostavljeni škodljivim vplivom. Če ne dobijo kakovostnih vzorov, si izberejo slabe. Prihajajo iz neurejenih družin. Vprašali smo za vzroke naraščajočega števila mladostnih prestopnikov in povratništva.

ALKOHOLIZEM, SUND LITERATURA, SLAB FILM

Po ravnateljevem mnenju se vse začena v družini, ki je osnovna življenjska celica. Tu je najprej okrnjena otrokova čustvena osnova. Alkoholizem pri mladih sproži plaz vsega slabega. Iz vrst mladih alkoholikov so kandidati za vzgojne domove. Več bi bilo treba storiti za

vajanje slabih filmov v kinematografih in na televiziji, sund literaturo in drugo. V vsem tem najde mladina vzore za lahkotno življenje brez odgovornosti. Omenil je še domačo in šolsko vzgojo, ki nista povsod usklajeni. Kjer domača vzgoja ni tako napredna kot šolska, in družbeno usmerjena, postane otrok negotov, zgubi občutek varnosti in trdnosti. Kako resocializirati otroka?

Ravnatelj Marjan Trtnik meni, da je osnova za uspešno resocializacijo otroka v prilagajanju otrokove življenjske ravni okolju, v katerem živi. Mlade moramo ozdraviti, sicer ponovno zapadejo v krizo, ker se ne morejo vrstiti v okolje. To nujno vodi v povratništvo. Obstajajo pa še drugi vzroki povratništva. Žal, ni vsem otrokom, ki se vrnejo v družbo, omogočeno, da bi šli v šole ali pa našli poklic. Ti mladi ljudje se zavestno vračajo v dom, zato storijo kaznivo dejanje. Tu jim omo-

Vsi kot ena družina

ČIM BOLJE SE BOMO POZNALI

En krov za vse

Ob cesti, ki vodi iz Ljubljane skozi Savinjsko dolino proti Celju, stoji v Šempetru že 84 let šola. Ne samo da je že dotrajala, temveč je postala tudi premajhna, saj njeni štiri razredi ne dovoljujejo 295 otrokom, da bi imeli nemoten pouk. Pouk imajo sicer v dveh poslopih, s telovadbo gostujejo pri bližnjem „Partizanu“, tehnični pouk imajo v kletni sobi učiteljskega stanovanjskega bloka. Trinajst oddelkov popolne osemletke v Šempetru, kljub vsem prizadevanjem in naporom, že vrsto let ne morejo „zriniti“ pod en krov. Poizkušali so že marsikaj, vendar se je skoraj vedno ustavilo pri denarju. Tudi za preureditev stare šole so se že dogovorili, razpisali referendum, ki je uspel, vendar so potem kmalu ugotovili, da tudi preurejena šola ne bo za dalj časa rešila prostorske stiske.

„Potem,“ pripovedujeta ravnateljica osnovne šole v Šempetru MARIJA SEDMAKOVA in predsednica delovne skupnosti AMALIJA JAVORŠEK, smo se seveda ob podpori občanov, temeljne izobraževalne skupnosti v Žalcu in občine odločili, da podaljšamo oziroma razpišemo nov referendum, kajti 120 starih milijonov, kolikor se jih je nabralo, je bilo za preureditev stare šole premalo. Premalo pa je bilo denarja tudi za gradnjo nove šole, za katero smo se medtem odločili. Tako smo sklenili, da bomo šolo zgradili v treh etapah.“

— Katera dela so predvidena v prvi, kateri v drugi in kateri v tretji etapi?

„Po končani prvi etapi bomo imeli na šoli na voljo deset učilnic, kuhinjo, jedilnico, sanitarije, kurilnico. V drugi etapi bo zgrajena telovadnica in upravni prostori, po končani tretji etapi izgradnje pa naj bi pridobili še šest učilnic.“

— Kdaj predvidevate, da bodo posamezne etape pri gradnji šole končane in koliko bo stala vsaka etapa izgradnje posebej?

„Predvidena dela v prvi etapi izgradnje naše nove šole naj bi bila po dosedanjih predvidevanjih končana že avgusta prihodnje leto. Z delom so seveda že začeli in kot kaže, dobro napredujejo. Stalo pa nas bo 380 milijonov starih dinarjev.“

Za drugo etapo predvidevamo 150 milijonov starih dinarjev. Želimo, da bi prvi etapi izgradnje kaj kmalu sledila druga, medtem ko bi na tretjo lahko še nekaj časa počakali, kajti več kot 400 otrok, tolikšna je namreč zmogljivost nove šole, v Šempetru in bližnji okolici še dolgo ne bo. Prav nič pa še nismo izračunali, koliko nas bo stala tretja etapa, kajti do takrat je še daleč.“

— Ko bo šola popolnoma zgrajena bo torej v njej 16 učilnic s kabineti, prostor za mleč-

no kuhinjo in jedilnico, telovadnico ...

„Da, vendar bomo pri vsem tem razkošju zelo pogrešali še knjižnico ali pionirsko sobo; te pa sedanji načrt ne predvideva!“

— Kaj pa denar imate že za gotovljen?

„Za prvo etapo izgradnje menimo, da ga bomo imeli. Drugo etapo bomo plačali z denarjem, ki ga bomo dobili s prodajo stare šole. Tekstilna tovarna v Šempetru nam je obljubila 40 milijonov starih dinarjev. „Partizan“ bo tudi prodal svojo telovadnico v kateri mi gostujemo, denar pa prispeval za novo telovadnico v šoli; potem bodo oni naši gostje. Nekaj denarja bomo prihranili tudi že s tem, ker smo sklenili pogodbo za gradnjo naše šole z najcenejšim ponudnikom itd. Seveda bomo imeli precej težav tudi z denarjem s katerim bomo nakupili opremo, kajti s sedanjo opremo, ki jo imamo na šoli, ne moremo veliko računati, čeprav bomo s pridom uporabili vse kar je oziroma kar bo na stari šoli uporabnega.“

TONE URBAS

Koper

Varno prek ceste

Predstavniki občinske skupščine v Kopru so že letošnje poletje sprejeli sklep o gradnji cestnega nadhoda med Seme-delo in Kopro na mestu, kjer prečka sedaj cesto nevaren pre-

Za novo razporeditev šol

V jeseniški občini že dalj časa razpravljajo o reorganizaciji šolske mreže v občini. Predlogi niso novi: naj bi ukinili oddelčne osnovne šole na Hrušici in Blejski Dobravi, višje razrede osnovne šole v Mojstrani in jih pridružili osnovni šoli v Kranjski gori, prešolali učence s Hrušice iz nižjih razredov osnovne šole na Jesenicah v Mojstrano, združili obe osnovni šoli na Jesenicah in vzgojno-varstvene zavode v enega.

Ker na prvi razpravi na seji občinske skupščine Jesenice niso hoteli sprejeti dokončnih sklepov brez tehtnih utemeljitev, so prosili zavod za šolstvo, organizacijsko enoto Kranj, naj zadeve prouči in da o tem svoje mnenje.

Navedeno so pri omenjenem zavodu proučili in menili, naj bi se šoli v Mojstrani in Kranjski gori le upravno združili. Kar zadeva prešolanje otrok, bi bilo bolje, če bi na Plavžu na Jesenicah zgradili še eno šolsko poslopje. O združitvi šol na Jesenicah naj odločita kolektiva obeh šol.

Glede na to, da omenjena mišljenja zavoda niso bila dovolj konkretna, so na zadnji seji občinske skupščine 29. 9. sklenili, naj temeljna izobraževalna skupnost pripravi program osemletnega razvoja šolstva in otroškega varstva. Šele potem bodo lahko odborniki bolj določno razpravljali in sprejeli dokončne odločitve.

BRANKO BLENKUŠ

Gabrje

Učitelja ni bilo

V nižjerazredni osnovni šoli v Gabrju sta začela letos s poukom samo prvi in drugi razred. Eden od učiteljev, ki sta poučevala, je ob začetku letošnjega šolskega leta preprosto „pozabil“ priti v Gabrje. To nepredvideno težavo so začasno rešili tako, da so učence tretjega in četrtega razreda vozili k pouku v Brusnice.

Spodnje prostore v stari osnovni šoli v Loškem potoku so že nekako preuredili v delavnico enega izmed obratov tržiške tekstilne tovarne

Preveč denarja za prevoze

Temeljna izobraževalna skupnost v Ribnici na Dolenjskem obsega območje občine, na katerem so popolne osemletke v Ribnici, Sodražici in Loškem potoku, podružnične pa na Gori, Sv. Gregorju, Velikih Poljanah, Sušju in Dolenji vasi. Več kot 300 učencev se vsak

dan vozi v šolo z avtobusi, za katere plačuje prevoze temeljna izobraževalna skupnost, ki si prizadeva pri predstavnikih prevozniškega podjetja SAP, da bi na novo uvedli nove proge v še bolj oddaljene vasi. Vendar so bila ta prizadevanja, vsaj do sedaj, zaman, kajti zahteve, oziroma pogoji SAP-a so nesprijemljivi. Ne samo to, da SAP nima manjših avtobusov, ki bi bili bolj prikladni za ozke in vijugaste ceste, temveč je treba poskrbeti še za pluzenje in vzdrževanje cest.

Novo mesto V gimnaziji 450 dijakov

Gimnazijo v Novem mestu obiskuje letos kar 450 dijakov. Samo v prvem letniku je 150 novih, ki so razdeljeni v dva pedagoška in tri splošne oddelke. Hkrati so uvedli tudi kabinetni način pouka. Dijaki si poleg tujega jezika, ki so se ga učili v osnovni šoli, lahko izberajo za drugi tuji jezik francoščino ali nemščino.

Velika Polana Bo držal besedo?

Konec oktobra so imeli v Veliki Polani, potem ko so slavnostno odprli promet prek novega mostu, manjšo slovesnost, pri kateri je sodeloval tudi predsednik občinske skupščine v Lendavi Jože Kolarič. Ta je domačinom tudi obljubil, da bodo v dveh letih dobili novo šolo. Z gradnjo nove šole bodo začeli že prihodnje leto in tako bo do začetka šolskega leta 1974/75 že nared.

Po letu dni

Prav te dni mineva leto, ko so se Ljubljančani na referendumu odločili, da bodo pet let vsak mesec plačevali po en odstotek od čistih osebnih dohodkov za gradnjo osnovnih šol in otroških vrtcev. Prav je, da se po enoletnem plačevanju samoprispevka ozremo nazaj in pogledamo, koliko in kje se gradi in kaj nameravajo graditi v bližnji prihodnosti.

Prvi vzgojnovarstveni zavod — z denarjem, zbranim s samoprispevkom — so začeli graditi v Vevčah. Pri tem zavodu gre pravzaprav le za preureditev, s katero bodo dobili precej novih prostorov. Menijo, da bodo še ta mesec vsa dela končana.

Septembra so že začeli graditi vzgojnovarstveni zavod na Škofljici. Če bodo dovoljevale vremenske razmere, bo že pred koncem letošnjega leta našlo v njem prostor od 70 do 90 otrok.

Pred dnevi so začeli graditi tudi vrtcev v Šentjakobu, ki naj bi že prihodnje poletje sprejel okoli 60 otrok.

Upravni odbor sklada pa je tudi že potrdil investicijske programe za gradnjo osnovne šole v Dolu in na Brezovici, telovadnico pri šoli Valentina Vodnika ter za vrtcev na Brodu. Za vse te zgradbe že izdelujejo glavne projekte, in če ne bo posebnih zapletov, bodo z deli lahko začeli že letos.

Temeljna izobraževalna skupnost Ribnica na Dolenjskem

„Če doma jim dobro ni“ ...

„Če doma jim dobro ni, na jug zlete žerjavi ...“ Odhajajo tudi ljudje, in če bi imeli peruti, bi prav tako poleteli v lepše, „v sončne“ kraje. Morda še dlje kot žerjavi! Taki smo pač ljudje. Razlika je morda le v tem, da nas v to „sili“ razum, ptice nagon.

„SAMO DVANAJST NAS JE ŠE“

Popolna osnovna šola v Loškem potoku je stara komaj dobre tri ali štiri mesece. Sodobno urejene učilnice, telovadnica, kuhinja, jedilnica in kaj vem še vse, nudijo otrokom vse, kar sodobna šola od njih tudi zahteva, razen nečesa. Tisti „nekaj“ so učitelji, profesorji, ki jih v Loškem potoku primanjkuje že več let. Za dvoizmenski pouk, ki ga obiskuje 258 otrok v desetih oddelkih, imajo na voljo v Loškem potoku le dvanajst učiteljev. Kolikor manj imajo težav s kadri za razredni pouk, toliko več sivih las jim povzroča pomanjkanje učiteljev za predmetni pouk. Prostori za kabinetni pouk ostajajo skoraj neizkoriščeni. Težave s kadri rešujejo največkrat tako, da tovarišice, ki poučujejo na nižji stopnji, prevzamejo še dodatno delo na višji stopnji.

„Najbolj,“ pravijo na šoli, „bi potrebovali matematika pa učitelja telesne vzgoje; na sociologa in morda še na psihologa pa niti pomisliti ne upamo, čeprav bi vse, posebno še matematika in učitelja telesne vzgoje že takoj nujno potrebovali. Samo še dvanajst nas je na šoli in naše vrste se redčijo!“

VSAK SE LAHKO ZMOTI

Že sam Loški potok kot kraj ni tuje nikoli kdo ve kako privlačeval, kaj šele da bi jih s komerkoli za dalj časa zadržal. Industrije skorajda do pred kratkim sploh ni bilo. Ljudje so iz Loškega potoka odhajali v svet s trebuhom za kruhom. Neugodne prometne zveze, posebno še pozimi, ko Bloke z Bloščkom na eni in Velika gora na drugi strani, s snegom in zameti, Loški potok popolnoma „ločijo“ od sveta, kjer popolnoma zamre tisti nujno potrebni utrip življenja.

Stara šola z majavimi podi in nekaj učilnicami učiteljev in profesorjev v Loški potok prav gotovo ni privabljala. No, zgradili so novo šolo in vsaj potihem upali, da bodo dobili nove moči. Zmotili so se. Nemotni so sleherni dan pričakovali prijave na objavljen razpis. Nihče se ni javil! O, pač! Prišel je mlad učitelj, si ogledal šolo, vas in bližnjo okolico, odšel brez besed, vendar že takoj naslednji dan v telegramu sporočil: NE PRIDEM! In ni prišel. Tudi po pomoti ne! Šola ni vse. Življenje pa je tako daleč v dolini.

SAMO DOMA NE, VENDAR ...

V zadnjih treh letih ni nihče izmed tistih otrok, ki so končali osemletno šolanje v Loškem potoku, ostal doma na kmetiji. Vsi so odšli v šole ali uk. In izmed vseh, ki so odšli iz Loškega potoka še pred leti, so se le še redki vračali pod svoj krov. Ostali so v dolini, se navadili na novo življenje. V zadnjem času, posebno še letos, je življenje v Loškem potoku le nekoliko krenilo po drugi poti. Ribniški INLES in RIKO ter tržiška tekstilna tovarna so v Loškem potoku že ustanovili

svoje obrate, zaposlili dom delovno silo.

Na domače učitelje računamo v prihodnje tudi na šoli v Loškem potoku. V te namere že preskrbeli nekaj štipendistov. Sicer so štipendirali tudi prej, vendar ko bi moral pendist po končanem študiju začeti z delom, je vrnil študij in se zaposlil drugje. Z vojem industrije v Loškem potoku bo to čez nekaj let polnoma drugače. Upajo, da bodo vsaj domačini potem čali kot učitelji ali profesori svoje rodne vasi v Loškem potoku.

PA ŠE TO!

Kaj Loški potok sploh ni nudi učitelju, poleg dela veda? Prometne zveze do neugodne, stanovanj za učitelje ni tudi s prehrano vse do tošnjega šolskega leta, ko preselili v novo šolo ni bilo koli urejeno. Poleg tega, „samo dva“ ...

TUDI ODHAJA — ravnateljica osnovne šole Dr. Antona Dostajeva v Loškem potoku Mohar.

udarili na šoli,“ so naša delovna mesta pri republiški izobraževalni skupnosti premalo omenili, saj so nas dali v čisto skupino, to je v skupino z najboljšimi delovnimi razmerami.

DOSTI JE BILO. GREM!

Z namestnico ravnateljice osnovne šole Dr. Antona Dostajeva v Loškem potoku, RJKO LAVRIČEVO vsa seveda, ko sem zvedel, da so v Loškem potoku redki, ki z nekaj let na šoli pri svojem delu, pogovarjala o težavah in vzrokih tega pojava.

„Saj vidite,“ je dejala. „Stalo me nas čaka. Nekateri bi šli študirati, pa je nemogoče. Nimamo primernih stanovanj. Delamo v zares težkih in nevarnih, vendar našega dela ne kaže, ne znajo ceniti. Sicer sem se tako in tako zatrdila, da grem. Vendar sem se tako in tako zatrdila, da grem. Vendar sem se tako in tako zatrdila, da grem. Vendar sem se tako in tako zatrdila, da grem.“

„Sami smo že veliko stotim pravi ravnateljica šole MOHARJEVA, „z usmerjenimi mladine v prosvetne poklice nimamo sreče. Nekateri očitajo, češ da so naše pogoje zaradi neurejenih prometnih zvez neupravičene, vendar naših res. In tudi naše delo je vredno, kot pa ga ocenjujejo nekateri! Sicer pa je 19 let grem na šoli v Loškem potoku v težkih razmerah menda kaj volj. Tudi jaz odhajam iz Loškega potoka ...“

Tako. Vrste dvanajstletnega delovnega kolektiva osnovni šoli v Loškem potoku se redčijo. Redčijo in odhajajo!

„Če doma jim dobro ni ...“

TONE URBAS

„Samo z novo šolo bomo rešili sedanjo prostorsko stisko,“ pravi ravnateljica osnovne šole v Šempetru v Savinjski dolini Marija Sedmak

SLIKA KOT STOPINJA

„Risal sem pokrajino, človeka in sem se trudil biti realist. Modelov nisem mogel plačevati in da bi jih vodil pod skeđenj... Izbral sem si pokrajino — seveda Kras, ki je še vedno ostal v moji likovni podzavesti. Najprej sem obravnaval pokrajino s psihične perspektive. Mračne kraške življenjske razmere sem podoživljal z optimizmom Kraševca.“

Vidim jih... po platni razpete barve kot bi visele v mraku in v jedru barvne kompozicije optimistično svetli simboli življenja. Dan za dnem s čopičem v rokah in nenadoma začutiš, da si začel dobiti do te pokrajine oseben odnos.

Zapustiva za trenutek slikarski atelje. Pravzaprav bi lahko ves čas posvetila razgovoru ene same slike: ampak tudi o enem samem učencu bi lahko govorila. Brez dvoma — vsi niso potencialni umetniki.

„Z vsakega učenca se da narediti risarja-obrtnika, oblikovalca. Važno je le, da likovni pedagog ne zaida na slepi tir. Kaj je slepi tir? Najbolj pogosto poučevanje strokovno neustreznih kadrov. Človek mora biti za področje, ki ga poučuje, osebno zavzet in aktiven. Otroka se ne sme učiti. Treba mu je le razvijati likovne dispozicije. Otrok sam je ustvarjalec. To naj bi veljalo do sedmega razreda, ko postane učenec „razumar.“ Pozneje naj bi bilo likovno delo zavestno in nadzorovano. Toda, če trdim, da naj otrok svobodno izraža svoj notranji svet z likovnim sredstvom po lastni življenjski viziji, se ne odrekam dolžnosti, ki jih ima ob tem likovni pedagog. V pravem trenutku moraš korigirati, dati pravi nasvet. Truditi pa se moramo, da na tak način ne zamorimo otrokovih ustvarjalnih zagonov. Opozorjati je potrebno na kompozicijo, odvečno navlako v risbi, sliko, navajati učenca na občutek lepega. Vse to pa so

zakovitosti, ki so zapisane v učbenikih za likovne pedagoge. Seveda lahko naletimo na otroke, ki so v likovnem izražanju elementarni — nepokvarjeni glede na razna hotenja in zunanje vplive ali pa na takšne, ki jih je meščansko življenje nekako izumetničilo. V takem primeru ima likovni pedagog dodatne obveznosti. Učencem višjih razredov osnovne šole v Šempetru, kjer poučujem, pogosto poskušujem svoje slike. Prav gotovo pa sem jim moral pojasniti pot, po kateri sem prišel do trenutnega načina likovnega izražanja. Povem in pokažem jim, kaj sem slikal na začetku, v vmesnih obdobjih in kaj hočem v svojih slikah izraziti sedaj. Če hoče neko delo spoštovati, moraš vanj verjeti!“

Od realizma k ekspresionizmu, ki je grajen na čustvu. Slika izgublja pripovednost, veristično konturo, resnično barvo. Vse to zamenjajo druge barvne vrednote — dražljaji. Slika se razvija v svojo notranjo izpovedno moč. Spoprime se z umetnikovim odnosom do zunanjih dražljajev, ki so pogojeni s psihofizičnimi občutki. Slikar hoče s svojo sliko v vsakem gledalcu sprožiti dražljaj podoživljanja nečesa, kar si v praktičnem življenju ne znamo pojasniti. In pri vsem tem ga niti ne zanima reakcija gledalca. O tej reakciji sploh ne razmišlja. Kljub vsemu pa je eden od slikarjevih namenov, da bi slika le kdaj komu še koristila, čeprav tega momenta ob nastajanju slike ne more upoštevati. Človek bi slike ne smel jemati kot okras. Slika bi se moral navaditi gledati, jo videti in podoživeti. To pa v takem primeru tudi pomeni, da bi se moral navaditi na neke nove oblike izražanja.

„Slikam zase. To je moje osnovno zadovoljstvo. Z vsako sliko sem duhovno obogaten. Vsaka slika mi je čez čas prijetno podoživljanje prehofene poti. Vsaka slika je stopinja.“

In kaj je pri tem poneumljanje povprečnega ljubitelja likovne umetnosti, bi zadržal neprizanesljivo vprašanje in bi imel v mislih dobro staro figuralko in še kaj, na drugem bregu pa razne... izme, še najbolj kubizem.

Poneumljanje, bi mi odgovoril slikar Silvo Komel, je dovoljevanje, da gledajo ljudje na umetnost in življenje, da ga podoživljajo, kot so bili navajeni pred stoletji. Svet danes je

vse kaj drugega, kot je bil nekoč. Na ta svet gledamo iz različnih zornih kotov — včasih tudi kubistično. Naša vizija ni le horizontalna, ni več tista izpred stoletij.

Kako boleče velikanski prehod v najinem razgovoru. Morda pa pretiravam. Tudi likovni pouk v osnovnih šolah je naredil nekaj korakov proti soncu. Toži o pomanjkanju časa pri tem predmetu; predvsem v sedmih in osmih razredih, kjer bi se dalo največ narediti. Otroci rabijo veliko časa za življenje v delo, za priprave in kaj ostane od ure... Mnoge šole nimajo niti pripomočkov, s katerimi bi bilo mogoče likovno teorijo konkretno demonstrirati.

Težko je življenje umetnikov — tudi pedagogov!

Razpis

Poletni tečaj za učitelje

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo razpisuje štipendije za udeležbo na jezikovnih tečajih v tujini v letu 1973

- eno 1-mesečno štipendijo za udeležbo na tečaju francoskega jezika in književnosti v Belgiji;
- eno 1-mesečno štipendijo za udeležbo na tečaju češkega jezika v Pragi;
- eno 1-mesečno štipendijo za udeležbo na tečaju češkega jezika v Brnu;
- eno 1-mesečno štipendijo za udeležbo na tečaju danškega jezika;
- dve 3-tedenski štipendiji za udeležbo na tečaju francoskega jezika v Sevru, od 15. januarja do 5. februarja;
- tri 1-mesečne štipendije za udeležbo na tečaju francoskega jezika;
- štiri 2-mesečne štipendije za udeležbo na tečaju francoskega jezika v Grenoblu;
- eno 1-mesečno štipendijo za udeležbo na tečaju italijanskega jezika;
- tri 1-mesečne štipendije za udeležbo na tečaju madžarskega jezika v Debrecenu;
- šest 1-mesečnih štipendij za udeležbo na tečaju nemškega jezika v Nemški demokratični republiki od 12. avgusta do 12. septembra;
- eno 1-mesečno štipendijo za udeležbo na tečaju poljskega jezika in književnosti v Varšavi;
- eno 1-mesečno štipendijo za udeležbo na tečaju romunskega jezika v Sinaji;
- šest 1-mesečnih štipendij za udeležbo na tečaju ruskega jezika in književnosti v Moskvi od 1. do 31. julija;
- več 1-mesečnih štipendij za udeležbo na različnih tečajih ruskega jezika med šolskim letom;
- eno 1-mesečno štipendijo za udeležbo na seminarju „Moderna Švedska“ na Švedskem;
- pet 1-mesečnih štipendij za udeležbo na tečajih angleškega jezika v Veliki Britaniji;
- tri 3-tedenske štipendije za profesorje nemškega jezika za udeležbo na tečajih nemškega jezika v Zvezni republiki Nemčiji;
- dve 2-mesečni štipendiji za izpopolnjevanje v znanju nemškega jezika za profesorje negermaniste v Zvezni republiki Nemčiji.

Za udeležbo na tečajih se lahko prijavijo kandidati, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da so diplomirali iz ustreznega jezika na univerzi ali višji pedagoški šoli;
 - da so aktivni učitelji ustreznega tujega jezika;
 - da so zdravi in po možnosti mlajši prosvetni delavci.
- Potne stroške morajo poravnati kandidati sami ali ustanove, kjer so zaposleni.
- Kandidati morajo poleg prijave, ki naj vsebuje osnovne podatke, priložiti še soglasje oziroma priporočilo ustanove, kjer so zaposleni, da se smejo udeležiti natečaja.
- Prijave bo sprejemal do 1. decembra 1972 republiški sekretariat za prosveto in kulturo, Ljubljana, Župancičeva 3.

REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA PROSVETO IN KULTURO

PEDAGOŠKI ETOS NAŠEGA TRENUTKA

Že v začetku bi rad poudaril, da se teme pod tem naslovom nikakor ne lotevam le zato, ker po Titovem zgodovinskem pismu, ki je pogumno do kraja odprlo zatvorne javni kritiki in polaganju računov, postalo moč aktualno pisanje o tem, kar nas je doslej tako pogosto vodilo na stranpota socialistične graditve.

Pojmom, kot so neupravičeno bogatenje, socialna diferenciacija, neodgovornost in gonopodarski kriminal, se bom kolikor mogoče izogibal. Manj kot ker so z njimi ta čas do eksplozivnosti nabita vsa naša javna občila, kolikor zaradi kratke nevarnosti, da utegnejo z njih in tam tudi zvođeneti (kakor delavski činec prepogoste televizijske reklame), čeprav je njih vsebina tako boleče očitna v naši družbeni zavesti.

Kljub temu se nameravam v tem razmišljanju miselno zasloniti ob vprašanju I/a, ki že nekoliko predolgo muči našo celotno družbo: ob načinu individualnega odpravljanja ali premoščanja socialnih razlik, kakor odseva v šolskem življenju naših otrok. Ne more biti neolomljivo in nekoristno, če skušamo rešiti problem vsaj nekoliko svetlejši tudi z vidika pedagoške etike, zlasti če priznamo, da so pretirane socialne razlike tiste, ki izstreljuje zlo, ki ga prav otrok najraje prenaša.

K obravnavi nekaterih moralnoetičnih razjed v družbi in družinski izhajam iz naše skupne temeljno ljudsko podobenost, ki je še ni načela gnijela playboysko-potrošniške individualnosti. Tej veri se zlasti učitelji ne smejo odreči, zakaj brez nje bi se jim pojem socialistične družbe (v življenjsko aktivnem smislu) tako v lastni zavesti kot v učencih moral sesuti v nič. Socialne razlike so zmeraj

obstajale in bodo (četudi predvidoma v idealno majhnem razponu). Toda, zakaj se človek prav danes tako uporno in nezadržno bori njim? In zakaj uporablja v tem boju tudi sredstva, o katerih se navadno ne govori na glas?

Zadrž v avtomatizacijo kot čudežno ustvarjalko povsem novega ritma življenja je sodobni človek hkrati tudi — kot nikoli prej — tragično ujet v mehanizem in dinamiko kompjutrsko odmerjenega časa. Kot odškodnino za nekdanjo sproščeno si išče nadomestila v dobrinah, katerih vrednost pa je tako relativna, da mu komajda po kapljicah vrača izgubljeni mir.

Med najbolj standardne dobrine te vrste spada (poleg drugega) vsekakor nepogrešljivi avtomobil, ki je po javnem mnenju postal tudi že merilo osebne veljave in ugleda, torej hkrati tudi najbližji predmet premoščanja socialnih razlik. Kdor ga ima, se počuti vsaj za silo izenačenega z družbeno okolico. Ker pa se dimenzije osebnega standarda nenehno širijo, narašča tudi težnja po sprotnem dohitevanju, po iskanju novih mostov ne glede na to, kakšni so pogoji dohitevanja, naj bodo pošteno ali pa tudi ne... Zato želim spregovoriti o tistem delu pedagoške etike, ki zadeva način izjemnega pridobivanja dobrin in ustvarjanja lastnine.

V svetu pa tudi pri nas že močno prevladuje moralno gledanje z namišljenim pozitivnim predznakom anarhičnega rušenja vseprek, moda postavljanja vseh etičnih norm „usmrane malomeščansčine“ na glavo. Nočem biti preveč črnogled in poploščujoč, vendar ni mogoče zanikati, da je bila danes tik pred ustoličenjem

parola, da se od poštenosti ne da živeti. In ta kužna mrzliza, se zdi, da vdira skozi široko odprta vrata tudi v šolo.

Po socialističnih načelih naša šola jasno diferencira odnose do skupne, osebne in tuje lastnine že od prvega razreda dalje s tem, da pojem koncentrično širi in pogloblja. Toda zdi se mi, da živi ta pojem v učenčevi zavesti vse preveč teoretično, brez močne življenjske podkrepitve.

Naj se ozremo v katerokoli razvojno stopnjo (od naivnega prek slikovitega do kritičnega realizma), vsem je skupna tipična otroška odkritost, združena z željo po bahaškem razkazovanju tega, česar drugi nimajo. Kajpada so prav tako neravno pogojeni obrambni mehanizmi prizadetih, ki sebi v tolažbo pripominjajo: — Misliš, da ne vem, da imate pri vas tudi TO in TO, ker je tvoj oče TAKO in TAKO...

Učitelju, ki vsem tem zaimkom in prislovom osebno lahko tudi do dna verjame, pa je največkrat žal, da jih ni prelišal, saj jih ne sme raziskovati. Tabuji...

Ilustrativen primer iz dogajanja v učenčevem okolju:

Nekje so gradili šolo iz skupnega samopriskevka in s posebnimi dajatvami ter delom občanov. Zaradi denarne stiske so morali omejiti gradbeni program. Kljub temu pa so se našli delavci, ki so na gradbišču krado, kar in kolikor je pač kdo mogel, in to po načelu: Danes kradejo vsi, razen tistih, ki nimajo kaj ukrasti, in razen takih „rev,“ ki se tolikanj nespretno in strahopetne, da si ne upajo. In če kradejo „ta višji,“ smemo tudi mi, torej je važno le to, da se nihče ne zaloti in pa, da si ohraniš videz poštenjaka...

Opisani primer je krožil po šoli kot javna tajnost in nihče se ga ni upal dotakniti. Tabu... Učitelji pa so dobili nov trn ob misli, da je tudi ta primer nekaj dodal k oblikovanju tiste rezervne, mrakotne zavesti v spoznavnosti učencev, težeči k prakticističnemu mnenju, da je kraja toliko manj oporečna, kolikor bolj je množična in javno tolerirana.

V tem smislu je med odrasčajočimi učenci danes vse premočno razširjeno izrazito antisocialistično pojmovanje dela in delovnega razmerja. Mnogi se skušajo ozirati po dobro plačanih in lahkotnih, neodgovornih službah, vse manj pa za delom, s katerim bi zavestno in polnovredno angažirali svoje sposobnosti v korist sebi in družbi.

Era socialnih razlik, premoščevanih z nepoštenimi sredstvi, je tedaj v svoji globini lahko grozeča tragedija moralnoetičnega razkroja in otopelosti vesti, ob zaupanju v nepokvarjeno jedro družbe pa nepopustljiv boj za rehabilitacijo tolikokrat zavrnene človečnosti. V šoli nam edino poglobljeni postopki individualizirane vzgoje kažejo pot v notranjost učenčeve osebnosti, kjer se učenec in učitelj ne moreta zgrešiti.

Današnji učitelj omahuje slednji trenutek med Scilo in Karibdo moralnoetičnega boja za mladega samoupravljavca jutrišnjega dne. Zaveda se, da je ta boj prav v današnjem trenutku usodno odločilen. Zanj mora pogumno in neutrudno iskati novih, uspešnejših sredstev v sebi in zunaj sebe. V bodrilo pa mu je rastoča množina zagotovil, da v tem boju ne bo osamljen.

JANEZ LAMPIČ

Našli so izgubljeno

(Nadaljevanje s 3. strani)

Otroci ostanejo v domu do tri leta, nekateri več. Vsem omogočajo, da končajo osnovno šolo. Nekaj otrok je že od sedmega leta v zavodu. Obiskali smo skupine in se pogovarjali z otroki. Sproščeni so in zaupljivi. V šoli so prav pridni: učni uspeh je v zadnjih treh letih skoraj 100%. Od vseh učencev ni samo eden lani izdelal razreda. Dosedanji letošnji uspeh je 97,5%.

Otroci so nam povedali, da v prostem času radi berejo, še raje pa se ukvarjajo s športom: nogometom, košarko, kolesarstvom. Imajo vrsto športnih nagrad in diplom. Uveljavljajo se tudi pri tabornikih. Njihova četa „Jutranja zarja“ deluje v sestavi odreda „Stražni ognji“ v Kranju. V Slovenjem Gradcu so na tekmovanju za Milovanovičev memorial zasedli drugo mesto, prav tako so letos zasedli drugo mesto na republiškem tekmovanju tabornikov v Ilirski Bistrici. Vsako poletje gre 30 do 35 domskih tabornikov na počitnice v Fažano. Spremlja jih vzgojiteljica. Otroci so nam z veseljem pripovedovali o svojih načrtih za življenje in poklic. Postali bodo trgovci, mehaniki, delavci in vzgojitelji.

Vsak vzgojitelj vodi svoj delovni dnevnik, ima pa tudi podoben učni načrt po področjih. Ravnatelj že šest let vodi evidenco nedovoljenih odhodov iz doma, kjer je do potankosti vpisan čas odhoda, prihoda, izvok, kdo je pripeljal otroka itd. Vodi tudi seznam odhodov na priporočilo vzgojitelja in na

gradnih odhodov domov. Zanimiva in koristna je analiza motivike nedovoljenih odhodov, saj je to hkrati spremljanje otrokovega razvoja. Od leta 1968 dalje se število nedovoljenih odhodov zelo zmanjšuje, naglo pa se večja števila nagradnih in dovoljenih.

BREZ ZAVZETOSTI NI USPEHA

Povprašali smo, kakšni so predlogi za izboljšanje. Našteli so jih:

Dobro bi bilo, da bi kadrovske šole že prej usmerjale tiste študente, ki imajo veselje za poklic v posebnem šolstvu oziroma vzgojnih domovih. Morda bi izbrali skupine po pet študentov. Zanje naj bi organizirali strokovne obiske vzgojnih domov. Obravnavali naj bi določeno temo v okviru strokovnega programa.

Morda se vzgojiteljski poklic v šoli preveč idealizira, mladi bi ga morali že med študijem boljše spoznati. Današnji vzgojitelji imajo boljše delovne možnosti in lahko uporabijo izkušnje starejših kolegov. Dobro bi bilo, da bi o delu, problemih, pa tudi o uspehih vzgojnih zavodov več obveščali javnost.

„Brez osebne zavzetosti, idealizma in potrpežljivosti ni uspeha. Na naše otroke, ko jih ozdravimo, bi se vedno zanesel. Kritični in prekaljeni so...“ se nasmehe ravnatelj in s kretljivo podkrepi svojo misel. Na še mlad obraz mu pade šop belih las, ki so jih pobelili trdo delo in skrbi...

TEA DOMINKO

VEDNO BOLJE

SEMINAR PROGRAMIRANEGA POUKA - PRIMOŠTEN 1971

Polprogramirana sekvenca za biologijo v VII. razredu

III. Učna enota: Veliki in mali krvni obtok, krvni pritisk, krvne skupine in transfuzija

Avtor: Anton Korenc - Zavod za šolstvo SR Slovenije OE Krani

NAVODILA ZA UČENCE

- Danes se boš učil na malo drugačen način kot prejšnji dve uri.
- Uporabljal boš učbenik in se skušal iz njega naučiti že v šoli, torej pri pouku boš opravil tisto delo, ki si ga bil doslej vajen opraviti le doma.
- Poleg učbenika boš potreboval še zvezek in pero.
- Za učenje iz učbenika boš dobil navodila. Odgovore na vprašanja si boš beležil v delovni zvezek.
- Želim ti prav tak uspeh, kakršnega si dosegel pri prejšnjih dveh urah.

I.

Odpri knjigo na str. 58 in pazljivo preberi učno snov pod naslovom: „Krvne žile in krvni obtok!“

Dobro si oglej sliko na str. 59! Sliko pregledj postopoma, tako da si ogledaš vse dele na sliki pri tem dobro opazuj!

Ce si ravnal po navodilih, skušaj odgovoriti na naslednja vprašanja. Odgovore napiši v delovni zvezek. Ko boš odgovoril na vsa vprašanja, preveri pravilnost odgovorov na naslednji strani tega zvezka. Če kateri od odgovorov ni pravilen, ponovno preberi odstavek, v katerem boš našel pravilni odgovor. Nepravilni odgovor prečrtaj in napiši pravi odgovor.

1. Kako imenujemo krvno žilo, ki vodi kri iz desnega prekata v pljuča?
2. Kakšna kri se pretaka po žili, ki jo zahteva prvo vprašanje?
3. Kaj se zgodi v pljučnih kapilarah?
4. Kako imenujemo pot, ki jo opravi kri iz desnega prekata v pljuča in nazaj v levi preddvor?
5. Kako imenujemo daljšo pot, ki jo opravi kri iz levega prekata po telesu in nazaj v desni preddvor?
6. Katera žival nima krvi, niti srca in krvnih žil?
7. Ali polži že imajo žile razvejane v kapilare?
8. Kateri vodni rakec ima samo srce, nima pa žil?

Upam, da si na vsa vprašanja pravilno odgovoril. S teboj se veselimo doseženega uspeha.

1. pljučna odvodnica
2. temno rdeča (arterialna)
3. v pljučnih kapilarah sprejme kri kisik, odda pa ogljikov dioksid in nekaj vode
4. mali ali pljučni krvni obtok
5. veliki ali telesni krvni obtok
6. hidra ali zeleni trdoživ
7. ne
8. povodna bolha

II.

Odpri knjigo na str. 60! Preberi odstavek: „Utripanje srca in krvni pritisk!“ Marsikaj iz tega sestavka si se naučil pri prejšnji uri.

1. Zakaj srce utripa pri dojenčku hitreje kot pri odraslem človeku?
2. V katerem letnem času bo srce utripalo hitreje?
3. Zakaj ti je srce utripalo hitreje, ko si tekel?
4. Zakaj je število srčnih utripov na minuto pri ptiču večje kot pri konju ali slonu?
5. Kaj je vzrok krvnemu pritisku?
6. V katerih žilah je krvni pritisk večji?

Nekatera vprašanja iz tega poglavja so bila zahtevnejša, saj so zahtevala uporabnost pridobljenega znanja na drugih primerih. Upam, da si nanje pravilno odgovoril.

1. Ker oddajajo manjša telesa sorazmerno več toplote, mora kri hitreje krožiti, zato tudi srce hitreje utripa.
2. Pozimi.
3. Pri teku sem porabil več energije, ker je bilo izgorevanje v mišičnih celicah povečano. Srce je moralo nadomestiti izgubljeno energijo in je zato utripalo hitreje, da je kri prinesla celicam dovolj hranilnih snovi.
4. Ker je telo ptičev manjše kot pri slonu ali konju in izgublja v istem času več toplote energije.
5. Vzrok krvnemu pritisku je elastičnost krvnih žil in se upirajo pretoku krvi, ki jo srce pritiska v žile.
6. V žilah, ki so bližje srcu.

III.

Odpri knjigo na str. 61 in preberi poglavje: „Krvne skupine in transfuzija krvi!“ Na str. 62 si oglej sliko in dobro premisli, kaj ti slika pripoveduje. Preberi vse tri dostavke in odgovori na naslednja vprašanja!

1. Ali je kri pri vseh ljudeh enaka? DA - NE
2. Katere krvne skupine so bile ugotovljene pri človeku?
3. Ali se krvna skupina med življenjem lahko spremeni?
4. Kako imenujemo pretok krvi zdravega človeka v kri ponesrečenca?
5. Če si dobro pogledal sliko, boš lahko odgovoril na naslednja vprašanja:
 - a) Kaj se bo zgodilo s ponesrečencem, ki ima krvno skupino A, pa je prejel kri skupine AB?
 - b) Kakšno krvno skupino sme imeti ponesrečenec, da bi mu tudi ti lahko daroval nekaj krvi, ne da bi zdravnik prej ugotovil, kakšno krvno skupino imaš, ve pa, kakšno krvno skupino ima ponesrečenec?
 - c) Katero krvno skupino ima splošni krvodajalec?

Upam, da ta vprašanja niso bila pretežka in da si na vsa pravilno odgovoril.

1. NE
2. A B AB 0
3. NE
4. transfuzija
5. a) Ponesrečenec bo umrl zaradi koagulacije krvi
b) Ponesrečenec sme imeti krvno skupino AB. Imenujemo ga univerzalni sprejemnik.
c) Splošni krvodajalec ima krvno skupino 0.

Starši so iskreni, če verjamejo

Še kot mlajša učiteljica sem nekoč v zbornici ujela pogovor dveh kolegic: „Kaj si pa danes tako sitna?“ „Ah, nič! Roditeljski sestanek imam.“ - „Zato pa res ni potrebno, da si slabe volje. Odlična prilika, da preložiš svoje breme na ramena staršev.“

Dolgo sem premišljevala o tem nasvetu in se spraševala, počemu smo po takem receptu sploh še učitelji in. In kadar sem se vsa dolga naslednja leta pripravljala na roditeljski sestanek, mi je stavek vedno znova zazvenel v ušesih. Pa me ni zapeljal, ker bi se s tem ogoljufala za vse najlepše, kar daje naš poklic: vero v otroka in v svoje delo.

Na roditeljski sestanek sem povabila starše, katerih otroci

so mi bili zaupani, da jih učim in vzgajam. Vemo, da je to delo težko in odgovorno. Najvažnejši členi v tem procesu so seveda otroci, starši in učitelji. Otroka je lahko oblikovati, če je v človeku dovolj volje; učitelj postane, če si ta poklic izbereš s srcem, starši pa so tisti, ki nam pri delu pomagajo. Ne smejo pa nositi teže bremena na svojih ramah. Kako torej delati s starši, da bomo sli skupaj po isti in čvrsti poti? Roditeljski sestanki naj bi bili vez, ki bi usklajala vsa prizadevanja. Preden sem vsako leto znova prvič povabila starše k skupnemu delu, sem se vprašala:

Ali jim bom znala dobro razložiti svoje principe učno-vzgojnega dela?

Ali jih bom ob tej razlagi v

resnici pridobila za iskreno sodelovanje?

In najvažnejše: ali mi bodo verjeli?

Tako sem si želela uspešno opraviti to prvo in še vsako naslednje srečanje s starši, da so bile moje priprave zares skrbne. Prve misli so bile posvečene družinam, iz katerih prihajajo moji otroci; njihovi dosedanja učni uspehi in morebitni vzgojni ukrepi. Mnogo sem lahko razbrala iz dobro in skrbno napisanih matičnih listov, učence pa sem tudi poznala vsaj 14 dni in vsaj njihov zunanji odziv na okolje. Morda sem koga v teh dneh spoznala globlje. Prav ti otroci so mi mnogokrat olajšali prvi pomenek s starši. Na sestanku mi ni bilo treba govoriti na pamet in o čemerkoli. Tako so bile že prve besede staršem pobarvane osebno in prizadeto. V njih je počasi vsak iskal sebe in svojega otroka. Zato jim je bilo lažje postaviti vprašanja, meni pa lahko odgovarjati. Spočetka so bila vprašanja zelo splošna in bi jih lahko postavil kdorkoli izmed njih, počasi pa so odzveneli s sebe lupino in želeli pojasniti k problemom, o katerih so mislili, da so samo njihovi, pa so bili tipični za dobo vzrast vseh otrok v razredu. Tako smo se našli in lahko naredili načrte za delo.

Natančno sem opredelila delo posameznika v tem procesu: jaz sem tu, da učim in vzgajam, vi mi boste pomagali. Ne želim, da starši učijo doma, za to delo je v šoli učitelj, dolžni pa so ste najskrbneje spremljati moje delo. Domače naloge naj bodo samostojno učenčovo delo, ne pa izdelek vseh v domači hiši. Nikoli ne bom ocenila rezultatov domačih nalog, njihovo obliko in prizadevanost ob njih pa. Kadar bo kaj zaskripalo ob katerikoli snovi, moram takoj zvedeti. Domače delo je preverjanje mojega dela v razredu, zato moram najprej ugotoviti, če sem tega kriva sama ali pa otrok zaradi kakršnekoli okoliščine ni razumel razlage. Edino tako sodelovanje je uspešno. Naučili se bomo, saj je nešteto oblik za pridobivanje znanja, lenoba pa je mnogo krat tudi ozdravljiva.

Ali so bili ob takem pomenku starši 100-odstotno prepričani, da je možno naše skupne sklepe uresničiti, ne vem. Trdila bi le to, da v vseh dolgih letih učiteljevanja ne bi mogli naštetih mnogo takih, ki so stali ob strani.

Kaj pa iskrenost v tem sodelovanju?

Skoraj bi lahko rekla, da so starši iskreni v tolikšni meri, kolikor čutijo iskrenosti v učiteljevih besedah. Pred učiteljem bodo razgrnili svojo in otrokovo notranjost, če mu bodo zaupali in verjeli v njegovo iskrenost. Mnogo bodo povedali, vendar nikoli ne sme biti ogoljufani za zaupanje. Vedno so bila taka spoznanja čudovita osnova za kakršneko ukrepe pri učnem in vzgojnem delu. Dosti lažje najdeš pota motiviranja otroka, saj si spoznal njegovo mesto tudi v domačem okolju.

Tako delamo v razredu starši se trudijo, da bi čim zlaste spremljali naše delo, veda tako, kot smo se domenele.

Kaj pa če podrem to sodelovanje s tem, da ne držim besed in delam povsem drugače, kot sem govorila? Otroka kaznujem, ker ni znal, kriva pa se bila sama! Ni znal narediti domače naloge in zato dobi slabo oceno!

Le nekaj takih primerov in se zruši vse, kar smo zgradili. Starši ne verjamejo več. Lahko poskusimo znova, vendar bo daljnje delo to leto tako težko, da bomo lahko vsak dan znova prekleli svojo odločitev; da si sploh kdaj stopili v razred.

MACA KALČIČ

RAZŠIRJAJTE
SVOJ LIST!

Pet minut pred dvanajsto

Problematika mladinskega tiska je že lep čas na dnevnem redu sej in sestankov na vseh ravneh. 31. oktobra je razpravljalo o njej tudi odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora. Kaže, da doslej še nismo uspeli ustrezno in učinkovito rešiti problemov financiranja, da smo premalo skrbeli za razširjanje dobrega mladinskega tiska in periodike. Ugotovili so, da so za reševanje tega problema potrebne sistemske rešitve. Republiška konferenca socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je tudi to pot dala pobudo za akcijo. Pridružili sta se kulturna skupnost Slovenije in zveza prijateljev mladine. V razpravi smo slišali različne predloge, ki so jih takole strnili: finančno vprašanje naj bi rešile družbene subvencije, zaščito dobrega mladinskega tiska ter periodike pred poplavo škodljive literature (šunda, plaže, cenjenih slikanic, cenenejšega tiska itd.) pa naj bi rešili z radikalnimi predpisi, podražitvami komercialnega tiska in stabilizacijo cene dobremu tisku. S tem so se strinjali vsi razpravljalci. Poudarili so, da kič ni zadeva založništva, temveč spremljevalec potrošniške družbe. Zato ga bo težko omejiti samo z davki. Naša prizadevanja je treba usmeriti v prevzgojo bralcev, zlasti mladih. Mladinski tisk in periodika, ki imata važno mesto v šolski praksi, sta v kritičnem položaju. Nenehno naraščanje cen povzročata, da naročniki odpuščejo izdaje, naklada se zmanjšuje. Na škodi so otroci, predvsem na nerazvitih območjih. Poskrbeti je treba, da bodo cene enotne, ustajene vsaj za nekaj let. S tem bo odpadlo odpovedovanje naročnikov iz protesta, dober tisk pa bomo približali tudi socialno šibkejšim.

„Tisk je sestavni del pouka in vzgoje, zato je nujno, da ta problem čim hitreje rešimo; pri

tem moramo upoštevati zahtevo po izenačevanju pogojev našega šolanja. Šola mora usposobiti učence za pridobivanje znanja in jim zagotoviti potrebno gradivo za učenje.“ je dejal Miro Lužnik, namestnik direktorja zavoda za šolstvo SRS. V imenu zavoda za šolstvo SRS je podprl to akcijo in izrazil upanje, da bo uspela, če bodo rešeni finančni problemi in če bo zagotovljena enotna in stabilna cena.

Poudaril je še, da gre vse priznanje in podpora predvsem periodičnemu tisku, ki je za visoko kakovostno raven prejel letos najvišjo nagrado zveze društva prijateljev mladine Slovenije.

Dogovorili so se in sprejeli predlog, da bodo temeljne izobraževalne skupnosti odkupile del naklade periodike za najmlajše, da bi lahko najrevnejši otroci prejeli po en izvod teh izdaj ceneje ali brezplačno. Uredništva si bodo še nadalje prizadevala za propagando mladinske periodike in iskala nove, privlačnejše oblike, ki bodo pomagale v obrambi pred tiskom brez idejne, vzgojne in estetske vrednosti. Izobraževalne publikacije so obvezne kot učbeniki, zato jih moramo zaščititi. Problematika mladinskega tiska in periodike je le del, izsek problematike založništva. Slovensko založništvo je dosegalo doslej velike uspehe. V tem trenutku pa je zašlo v težave. Gre za opredelitev: ali je založba gospodarska organizacija in za odnos založba-družba. Pripravljajo zakon o založništvu, predviden je tudi republiški odbor, ki bo usklajal programe. Na pobudo SZDL Slovenije se bodo sredi novembra srečali vsi zainteresirani dejavniki in obravnavali problematiko mladinskega tiska, periodike in založništva ter pripravili ustrezen predlog za izboljšave.

TEA DOMINKO

IV.

Preberi še zadnji odstavek na strani 61! Odgovori na naslednja vprašanja:

1. Skušaj se spomniti, kdaj je bila zadnja krvodajalska akcija v tvojem kraju!
2. Kdo je organiziral krvodajalsko akcijo v tvojem kraju?
3. Od kod je prišla ekipa, ki je izvedla krvodajalsko akcijo?
4. Pozanimaj se, koliko ljudi se je udeležilo zadnje krvodajalske akcije in o tem poročaj naslednjo učno uro!

Upam, da ko odrasteš, postaneš tudi ti krvodajalec. Reševanje življenj je za človeka najplemenitejše dejanje. Ko boš imel svoj avto, se zavedaj, da na cesti nisi sam. Pri vožnjah bodi pazljiv, ne izsiljuj prednosti! Zavedaj se, da je bolje priti na cilj živ pet minut kasneje kot pa nikoli ali pa z zavestjo, da si zaradi svoje brezbriznosti pretrgal nit življenja človeku.

NAVODILA ZA UČITELJA

- Pri tej učni uri je treba z učenci na frontalni način ponoviti učno snov obeh prejšnjih programiranih učnih ur.
- Pri ponovitvi naj bodo na voljo vsa učila, ki so bila uporabljena pri prejšnji učni uri.
- Po ponovitvi bistvenih elementov obeh učnih ur je treba na kratko obdelati še zastupitve krvi pri kačjem piku in drugih strupenih pikih.
- Če naletite na pomanjkljivost kakega dela predelane učne snovi, si to skrbno zabeležite, da boste lahko v programu člene, ki zajemajo to učno snov, popravili oziroma izboljšali.
- Za to učno uro pripravi zidno sliko, na kateri sta vidna oba krvna obtoka!
- Iz postavljenih vprašanj te učne ure izberi ključna vprašanja in preveri pridobljeno znanje na ustni način.

DRUŽBENO-POLITIČNO IZOBRAŽEVANJE

ZAVOD ZA ŠOLSTVO SR SLOVENIJE
LJUBLJANA, Poljanska cesta 28

vas vabi, da se udeležite osrednjega seminarja za družbeno-politično izobraževanje pedagoških delavcev, ki bo v Ljubljani od 13. DO 15. NOVEMBRA 1972 V KLUBU POLJANSKI, Puharjeva 7.

PROGRAM SEMINARJA:

PONEDELJEK, 13. 11. 1972

9.00-12.30 dr. B. Debenjak: Marksistična filozofija danes. Marksizem kot teorija in praksa socialistične samoupravne družbe

15.00-18.00 Ferdo Bem: Ustavne spremembe in samoupravno organiziranje vzgojno-izobraževalne dejavnosti
Miroslav Faletov: Samoupravljanje v šolah
sveti šol in vloga predstavnikov družbenih skupnosti

TOREK, 14. 11. 1972

9.00-13.00 Živko Pregl: Samoupravljanje v šolah kot družbeni odnos: vloga učencev v samoupravljanju in njihova organiziranost (ZM, šolska in razredne skupnosti, interesne organizacije)
Alojz Novak: Samoupravljanje v vzgojno-izobraževalnem procesu
Veljko Troha: Pedagoški vidik samoupravljanja učencev
Milojko Vidmar: Vzgoja za samoupravljanje okviro organiziranega prostega časa

15.00-18.00 Stane Kranjc: Marksistična idejnost v vzgojno-izobraževalnem procesu

SREDA, 15. 11. 1972

9.00-18.00 Franc Popit: Aktualna vprašanja razvoja družbenopolitičnega sistema in vloga ZKJ
Milan Kučan: Problemi nacionalizma v Jugoslaviji
Mitja Ribičič: Jugoslavija v mednarodnih odnosih

Teze posameznih predavanj in nekaj novejših literatur boste prejeli na seminarju. V prilogi pa vam pošiljamo pregled nekaterih novejših prispevkov o idejnosti pouka in socialistični vzgoji.

DIREKTOR
BORIS LIPUŽIČ

Množičnost in razgibanost

O likovnem urejanju šolskih glasil

Več kot sto šolskih glasil, ki jih izdale posamezne osnovne šole Slovenije v preteklem šolskem letu, je rezultat velikega zavedanja in izvenšolske dejavnosti učiteljev, ki so menili, da je treba učiteljske glasilo, ki so mentorji so najpomembnejše učiteljske slovenske glasile vsebinske dela glasila, ki so nujno in prav. Pri izdajanju glasila pa se srečujemo tudi z likovnimi problemi, ki jih rešujemo bodisi učenci ali učitelji ali pa so prepuščeni slavnim rešitvam ljudi, ki pri glasilu sodelujejo. Če hočemo, da bo trud pri delu z glasilom uspešen, moramo poskrbeti, da bo tudi oblikovna plat glasil najbolj neoporečna. Zato bi morali imeti vsako glasilo dva avtorja: za jezik in obliko.

Nekatera šolska glasila imajo naslovni ali na zadnji strani naslovnice, da jih izdaja literarni zbiratelj ali da so glasilo literarni krožek šole. Ker pa na šolsko glasilo nima toliko denarja, da bi lahko še drugi krožki, ki delujejo v okviru šole, izdajali glasila, menim, da tudi šolsko glasilo lahko obravnavamo kot glasilo šole. Vsako šolsko glasilo pa bi moralo objavljati likovna dela učencev.

Šolska likovna dela so lahko ilustracije k objavljenim tekstom ali samostojne stvaritve. V našem primeru pa ne smejo biti v podrejenem položaju v primerjavi z objavljenimi otroškimi literarnimi prispevki. Če šolska glasila z izključno likovno vsebino, mora imeti likovni pedagog mentor možnost, da naslednjo številko z izključno likovno vsebino. Tako ni nujen le zaradi ravnosti ali enakopravnosti, ampak tudi zaradi večje likovno-ustvarjalne vloge otrok v času, ko oblikujejo osnovno šolo.

Dandanašnji, ko so oblike izredno raznolike med mladino, je nujno, da mlad človek v šoli zve za poti in načine, katerimi se lahko izpove, izrazi sebe. Včasih bo to ples in balet, drugi bo več izrazil v risbi ali barvi, nekateri pa bodo pisali ali nastopali kot rektorji. Otroci začne risati, ko so kar dve do tri leta. In potem in barva in oblikuje z manjšimi presledki do šestega razreda osnovne šole. Ves ta čas zaneseno in ustvarjalno. Po sedmih razredih postane kritičen. Treba mu je razložiti nekatere stvari o prostoru in prostorninah. Zlatega časa otroške ustvarjalnosti pa je konec. Likovno izražanje človeka je najpomembnejše tam okrog prvega razreda. To pa je običajno v času, ko je zunaj osnovne šole in neposredna otroška likovna ustvarjalnost je največja za objavljanje najbolj uporabnih do šestega razreda osnovne šole. Zato ne odvajamo šolskih risb in grafik. Objavljamo jih, pošiljamo jih na razpisne liste. To bo naš prispevek za likovni pogum in samozavest. Šolskemu glasilu, ki ga namesto izdati, moramo najprej določiti format in zunanjo obliko. Ponavadi imajo glasila obliko velikosti velikega šolskega zvezka. Ta oblika in format sta tako ustaljena in samo po sebi razumljivo nam je že poznano, da sta taka. Domiselnost ustvarjalnost mentorja in delujočih učencev se kaže najprej v domiselni, novi zunanji obliki in formatu glasila. Ni nujno, da je zaradi tega izdaja zvezka. Šolsko glasilo ima lahko obliko bloka ali obliko časopisa, pa so listi razsuti v ovitku. Če oblike izdaje ne podražijo, nekatera šolska glasila imajo droben tisk, da jih zlasti mlajši šolarji kar težko berejo, je besedilo preveč zgneteno v sistem listu. Manjši tisk daje večjo pozornost za manjši format. Nujno ureditev teh glasil pa bi morala biti skrajno pregledna. Šolsko glasilo prinaša preveč risbe in grafike, z namenom, da bo mogoče te izdelke uporabiti za dekoracijo stanovanj

in delovnih prostorov, moramo ohraniti velikost originalov. V tem primeru bo glasilo precej večje od ustaljene velikosti. Skratka, ne smemo se zadovoljiti s stvarmi, ki so že v navadi. Razmišljajmo, poizkušajmo, primerjajmo, raziskujmo na novo, da bo drugačno in bolj zanimivo!

Pri določanju zunanje opreme glasila se srečamo z dvonim: kako bomo uredili črke v naslovu glasila z ustreznimi podatki in kakšen motiv bomo dali na naslovno stran. Če naslovno stran tiskajo v tiskarni, smo rešeni skrbi glede črk. Če pa razmnožujemo naslovno stran sami, moramo predvsem paziti, da bodo črke jasne. Za pomagalo naj bo Prva čitanka. V njej so črke najlepše in najbolj jasno predstavljene. Pri izbiri motiva za naslovno stran ne sme biti dvoma, da sodi na to stran šolskega glasila le otroško likovno delo. To je lahko fotografija otroške plastike, prostorske naloge, reprodukcija otroške risbe ali slike ali odtis otroške grafike. Najbolji motiv za naslovno stran šolskega glasila lahko napravi le otrok in ne morda kakšen odrasel človek.

Notranja likovna ureditev glasil je najpomembnejše, kakor je. S tem se običajno ne ukvarjamo posebno resno. Pa bi vseeno veljalo večkrat razmisliti o različnih možnostih velikosti in oblikah črk, ki jih imamo na razpolago za tisk, o različnih oblikah teksta, o barvi črk in barvi papirja. Zakaj so črke vedno črne? Lahko bi bile oranžne, zelene, modre ali drugačne. Različno barvane liste v glasilu bi rabili za različno snov. Recimo športna obvestila na enako barvan papir, uganke in zanke na drugačno barvan papir in tako naprej. Pestre barve bi glasilu povečale privlačnost.

S stališča likovne vzgoje je najzanimivejši tisti del šolskega glasila, ki objavlja otroška likovna dela. Ta morajo biti ustvarjalna in tehnično primerno dognana. Ustvarjalnost je v otroku, pedagog jo razvija in krepi. Tehnično znanje pa posreduje pedagog učencem na čimbolj nevsiljiv način. Ko otrok dela zamišljeni motiv, hoče posnemati naravo. Tega pa še ne more. V želji, da bi posnemal naravo, mu nastajajo nove, izvirne rešitve, ki se jih učenci zadnjih dveh razredov osnovne šole sramujejo, ker so že kritični.

V nižjih razredih in v predšolski dobi pa rišejo in barvajo s tako vnemo, da na to niso pozorni. Vrednost otroškega likovnega dela je prav v svežini in neposrednosti teh novih otroških rešitev. Otroci se pri delu mnogokrat ustavi, ne zna ali ne more dalje. Učitelj mu pomaga z navetji, dokler ni izdelek končan. Končan izdelek mora biti tak, da ga je otrok vesel in da je spodbuda za naprej. Vsak otrok rad in lepo riše. Starejši učencem nudimo več tehničnega znanja. V šolskih glasilih je objavljenih vedno več linorezov in lesorezov.

Te grafike so pogosto slabo odtisnjene, popacane po robu ali zamazane. To so slabi grafični listi, ki ne sodijo v šolsko glasilo. Šolsko glasilo mora biti zgledno, če hoče biti vzgojno. V glasilih je tudi mnogo prerisanih risb in tudi nekaj takih, ki so posnete po že znanih otroških risbah. Objavljenih je mnogo risb, ki delujejo nedokončano zaradi mnogih praznin in neobdelanih ploskev. V teh primerih je očitno, da mentor ni ničesar vedel o strukturah. Najtežje pa je prelistaviti tista glasila, ki objavljajo dela enega ali dveh učencev, in to tistih, ki po sodbi mentorja najbolj obvladajo perspektivo in posnemajo naravo. Ta dela ne učinkujejo otroško ustvarjalno. V njih je le ena želja, da bi učinkovala odraslo. Taka dela niso za šolsko glasilo. V šolah z dobrim

likovnim pedagogom nastaja vsak dan množica dobrih otroških del. Ta množičnost in razgibanost naj se v šolskem glasilu tudi čuti.

Likovni del glasil je gotovo slabši del glasil. Nehote pa kaže na pomanjkljivo likovno vzgojo v naših osnovnih šolah. To je premajhno število učnih ur, slaba ali sploh nikakršna strokovna zasedba, podrejen položaj v

primerjavi z drugimi predmeti in slaba materialna plat. Zato mentorji glasil, ki niso likovniki, ne morejo biti krivi za omenjene in neomenjene napake. Še enkrat postavljam predlog, naj ima vsako glasilo poleg literarnega tudi likovnega mentorja.

JOLANDA PIBERNIK

Slavisti v Murski Soboti

Tridnevno srečanje slovenskih slavistov v Murski Soboti — 15., 16., in 17. septembra — je kot ponavadi potekalo v delovnem ozračju. Večji del je bil posvečen predavanjem iz književnosti in jezikoslovja, sledil je občni zbor ter za konec strokovna ekskurzija. Program je bil od prvega do zadnjega dne poln in vsebinsko bogat, pa tudi prijetno ozračje je pripomoglo k ustvarjalnemu sobesedovanju in prijetnemu počutju.

Književnozgodovinska predavanja so v mejah možnosti takega seminarja želela osvetliti tipiko prekmurskega kulturnega dogajanja v luči nekaterih bistvenih literarnih pojavnosti in osebnosti. Profesor Stefan Barbarič je spregovoril o „Stari prekmurski književnosti ob vrhodni štajerski in kajkavski hrvaški“. Iz znanih in manj podarjenih dejstev je predavatelj znal strniti te pojave v razvidno, specializirano, a nikakor predimenzionirano razčlenitev starejše prekmurske književnosti, opozarjajoč še na odprta vprašanja. Dr. Franc Zdravec je predaval o „Lirizmu v Kranjčevem romanu“, pri čemer se je seveda moral ogradiati na nekatere značilne predvojnne romane. Lirizem kot nepogrešljiva in prevladujoča svojina Kranjčevega slogovnega izraza je zadobil prepričljivo in utemeljeno razlago. Kolikor je bilo to mogoče v odmerjenem času, je predavatelj ugotavljal tudi miselno ozadje, kot se zrcali skozi tipiko Kranjčevega romana.

Gost iz Zagreba dr. Fran Petre je razložil „Tehniko Kranjčevih predvojnih romanov“. Njegovo predavanje je bilo zgoščeno, oprto na poglobljeno določila, podprto s konkretnimi dejstvi. Kot edina slabost ostaja morda misel na „moderne romane“ (v smislu Propusta ali Joycea), kjer so vprašljive stičnice s Kranjcem, kar pa ne zamegli celotnega avtorjevega prispevka, ki je tehten. O „Kreftovih Celjskih grofih“ je spregovoril prof. Bruno Hartman, navajajoč zmote in celo napačne mitske prvine o Celjanih. S tem je odprl širše dojemanje in hkrati podal posebno mesto Kreftove drame v sklopu literarnih del. Profesor Stefan Sedonja pa je povedal nekaj poglobljenejših dejstev o nastanku „Kreftovih Kranjskih komedijantov“, o specifičnosti te igre; z nadrobno analizo, ki dopušča širšo problemsko in slogovno obravnavo, bi referat še pridobil. O „Pomenu Edvarda Kocbeka v vsebinskem in slogovnem razvoju slovenske lirike med vojnama“ je predaval profesor France Vodnik. Njegova zgoščena izvajanja so stnjeno osvetlila Kocbekov pesniški prvenec, ob čemer je kratko osvetlil nekatere premike o okviru tedanje katoliške literature. Seveda pa je bistvo Kocbekova pesniška beseda, njegovo pojmovanje zemlje in stajanja sveta z miselnimi premisami, doživljajskimi prvini, označil pa je tudi slog pesnika in metrične osnove. Dr. Matjaž Kmecl je spregovoril v „Kocbekovi novelistiki“. Tudi dr. Kmecl je obravnaval presoje Kocbekovih novel, v ospredje pa postavil estetske sestavine kot glavino literarnega obravnavanja. Govorec o nekaterih izraznih prvinih in problemski teži je nedvomno presegel tisto, kar doslej poznamo zapisanega;

vendar je ob referatu čutili, da je moral tudi Kmecl zaradi pomanjkanja časa obdelati le najizraznejša vprašanja. Morda ne bi bilo odveč razmisliti, da bi pri prihodnjih seminarjih predavatelj(i) ne nastopal(i) z „običajno uro“, pač pa s ciklusom predavanja.

Troje jezikoslovnih tem je bilo specializiranih. Dr. Janko Jurančič je spregovoril o „Nekaterih značilnostih panonske leksike“, dr. Jakob Rigler je predaval o „Smereh glasovnega razvoja v panonskih govorih“, dr. Martina Orožen pa o „Dajniku — slovničarju in dialektologu“. Omeniti je treba, da kar trije predavatelji, ki so bili najavljeni z literarnimi temami, žal niso prišli. Zelo spodbudna je objuba, da bodo vsi referati zbrani v knjigi in da jih bodo slavisti lahko dobili v dolednem času; po zaslugi Š. Sedonje bodo izšli pri Pomurski založbi.

Občni zbor slavistov je potekal v znamenju časovne utesjenosti. O delu posameznih podružnic so poročali predsedniki, tako da je slavistična skupnost dovolj natančno spoznala dejavnost in problematiko posameznih središč. Odločno premalo časa pa je bilo odmerjeno tisti problematiki, ki tare največ slavistov, to je šolski. Spridlo časovne stiske najbrž precej slavistov ni povedlo svojih misli, ki so jih želeli javno posredovati; zato bi kazalo v prihodnje posvetiti več časa tudi tovrstnim problemom in morda v ta namen uvesti razgovore po sekcijah. Ker bodo skupni sklepi slavističnega društva objavljeni v časnikih, o tem ne kaže govoriti. Edino tisti del, ki govori o položaju slavistov na šolah, o njihovi preveliki učni obveznosti glede na delo, bi terjal zares akcijsko ukrepanje, kajti problem je star že približno deset let. Morda je to eden temeljnih problemov za novi republiški odbor. Na volitvah so izvolili za predsednika dr. Jakoba Riglerja.

Razstava prekmurskega tiska v študijski knjižnici je bila zelo ilustrativna. Ekskurzija po Prekmurju je bila premišljeno zasnovana, s poudarki na kulturnih in umetnostnozgodovinskih spomenikih ter na književno območje. Profesor Sagadin je razložil arhitektonske in freskantske posebnosti cerkva v Martjancih in v Turnišču ter Plečnikovo delo v Bogojini. Posebno zanimivo je bilo srečanje s književnikom Miškom Kranjcem v Veliki Polani ter Edvardom Kocbekom v Vidmu ob Ščavnici — toda tudi tokrat je bil čas sila skopo odmerjen, tako da na predvidene razgovore s književnikom ni bilo mogoče misliti. Slavisti so pričakovali, da bodo našli doma tudi akademika Bratka Krefta, a ni prišel. V Veržeju so si ogledali spominsko sobo skladatelja Slavka Osterca ter spomenik dr. Frana Kovačiča, zgodovinarja ter borca za severno mejo. Za zelo uspešno srečanje slavistov v Murski Soboti gre priznanje tudi murskosoboškimi postrvalnim organizatorjem, ki so bili kos vsem težavam in jim ob vsej skrbi ni zmanjkalo dobre volje. Udeležba okoli 300 slavistov zgovorno potrjuje o izpolnjenem pričakovanju udeležencev seminarja oziroma celotne prireditve.

DOVJAKOVA RAZSTAVA

Zgodnja in nenadna smrt Marjana Dovjaka je tragično pretrgala slikarjevo umetniško rast, ne da bi mu bilo dano izpeti ustvarjalne možnosti. Tako ostaja umetniška zapuščina hkrati celota tega, kar je kot umetnik hotel izraziti. Po razstavi v Idriji je ljubljanska Moderna galerija priredila spominsko razstavo, ki z bogatimi gradivom ponazarja spekter Dovjakovega iskanja, njegove izrazne značilnosti, razvojno pot slovenskih in miselnih hotenj; iz celotnega dela je razviden Dovjakov delež v naporu sodobnega utripa in njegova odzivnost na zdajšnji čas in svet. Čeprav je sedanja razstava po obsegu in vsebini največ, kar ta trenutek lahko zberemo iz Dovjakove delavnice, pa so tu še nepoznana dela, ki bodo prej ali slej gotovo prišla v javnost; s tem bi bila umetnikova podoba dopoljena.

Če se pomudimo le ob nekaterih motivnih in izraznih nagibih Marjana Dovjaka, si tudi kot preprosti obiskovalci lahko ustvarimo dovolj razvidno podobo tega slovskega figuralka. Čeprav so nanj vplivali pobudniški impulzi Daumiera, Lhotea ali izrazno morda I. Seljaka — zrel Dovjakovi posegi gotovo presegajo impulzivnost in se zračajo v samosvoj slogovno in miselno ubran svet. Ta svet ni nastal iz notranje harmonije, čeprav so v delih sledi po hoteni urejenosti ali pa tudi ne. Dovjakove „Čakalnice“ govornijo v ekspresivni zgovornosti o človekovem tujstvu, o sivini (dvoplastnega) čakanja, ki s tragičnim prizvokom lebdi nad ljudmi, nič manj pa ni značilna likovna urejenost in premišljena sestava barvnih hotenj. Ob tem ni težko ugotoviti povezujoče reševanje angažiranosti in likovne samobitnosti. Geometrization, ki se zrcali kot kubistična podoba, Dovjaku ni zgolj formalna rešitev. Morda prča „Avtoportret II“ (1969.1.) o umetnikovi formalni spremembi, ki pa je hkrati njegovo vsebinsko iskanje v človeku. Ni se mogel izogniti težki, kar dolgotrajni krizi, ki ga je malone ohromila v slikarju. Zatem pa se je izkristaliziralo zadnje obdobje. Na videz se slikar motivno ni posebno oddaljil od že poprej znanih dosežkov, v formalnem pogledu pa je primarne vrednosti ploskovito izražanje, vnašanje obrisne predmetnosti (dekorativne primesi pridejo bolj do izraza). Tako najdemo v „Ateljeju II“ na novo vzpostavljeno in razporejeno svet. „Hommage a Petkovšek“ ne razkriva le svobodno preoblikovane motivike Petkovškovega doma; hkrati vsebuje tudi vprašanje umetnika — kot konstanto, ki je spremljala Dovjaka, in verjetno s prikrito lastno prizadetostjo. Dandanes malone opuščeni portret je pri Dovjaku zadobil dragoceno vsebino in novo možnost izrazne povednosti. Razstava je nudila možnost, da v polni meri spoznamo kar se da celovito delo slikarja, ki ga, žal, doslej nismo dovolj poznali.

I. G.

Prek minljivosti

Umetniška ustvarjalnost ni nikdar mogla mimo najpomembnejših trenutkov življenja in smrti. Grški bogovi so bili utelešeni in atletske človeških figurah, iz verovanja v posmrtno življenje so pri Grkih nastajali čudoviti nagrobniki. Med motivi grške umetnosti imajo nagrobniki zelo pomembno mesto. Na naših razstaviščih ni umetnin na to temo. Oglejmo si primer grške nagrobne plastike, v katerem se zrcali visoka kakovost plastičnega oblikovanja.

Umetnost grških nagrobnikov ni mrtva in hladna. Na naših nagrobnih spomenikih ni v smrti nič več človeškega, vse telesno izgine, mine, ostane le spomin na človekovo delo.

Grška smrt je slovo živih od umrlih. To slovo je lepo, mirno, uravnovešeno. Stoično je, toda ne hladno. Grki verjamejo, da se svojci spet snidejo po smrti. Mehak dotik žive in mrtve roke nakazuje to snidenje.

Slovo od svojcev, prijateljev, je v našem primeru izraženo s čudovitim občutkom grškega umetnika. Vse je lepo in popolno. Živi stojijo, umrli praviloma sedi. Ob slovesu si podajajo roko v znak spoštovanja in v pomirjenje, češ, tudi mi se vam bomo pridružili. Nič ni na tem abstraktnega nemira, nič trpeteta pred neznanim. Umetnost, ki razveseli mladeniča, pomirja tudi starca. Ne kot tolažnica, ne kot resnica, ampak s svojim vzvišenim etosom: Vse, kar je, je v tem, da tudi ne bo.

Zelo radi so morali imeti Grki življenje, da jim je ostal optimizem tudi za čas ločitve.

IGOR PLEŠKO

Nagrobnik — 400 pr. n. št.

Izberite med novimi knjigami

Borger — Seaborne Psihologija učenja

Slovenski psiholog univ. prof. dr. Vid Pečjak definira pojem učenja takole: učenje je spreminjanje dejavnosti pod vplivom izkušenj in z razmeroma trajnim učinkom. Če človek ne bi imel zmožnosti za to, da se nekaj nauči, bi bilo njegovo vedenje v življenjskem okolju posledica zgolj določenega števila preprostih refleksov ter podedovanih fizioloških potreb. Tako pa mu učenje, ki temelji delno na lastnih izkušnjah, še bolj pa na sprejemanju znanja od drugih, omogoča nenehen civilizacijski in kulturni vzpon ter napredek. Zato ni čudno, da posveča sodobna psihologija učenju kot pomembnemu višjemu psihičnemu procesu vedno večjo pozornost.

Ena izmed vidnejših knjig s tega področja je tudi **PSIHOLOGIJA UČENJA** (v originalu: *The Psychology of Learning*), ki sta jo napisala R. Borger ter E.A.M. Seaborne. Opirajoč se na obsežno strokovno literaturo sta napisala delo, ki v dvanajstih obsežnih poglavjih obravnava vse bistvene, teoretične in praktične vidike, povezane z zamotanim psihičnim procesom, ki mu pravimo učenje.

Ker gre za resno delo, ga priporočamo zlasti poklicnim pedagogom. Le-tim namreč mladina ni zaupana v vzgojo in izobraževanje zgolj zato, da jo osebnostno oblikujejo ter nekaj nauče, marveč tudi zato, da jo kot strokovnjaki vpelejo v skrivnost racionalnega in uspešnega učenja; da se bo lahko potem, ko odraste, v skladu z zahtevami modernega časa, nenehno izobraževala in izpolnjevala. In prav pri tem plemenitem opravilu utegne biti učiteljem ta knjiga v izdatno oporo in pomoč.

Delo, (220 str.), ki vsebuje krajši seznam strokovne literature in je opremljena z imensko-stvarnim kazalom, je strokovno ustrezno prevedla dr. B. Marentič-Požarnik. Knjiga stane 40 din.

VIATOR

Tihožitje (tempera — Snežna Lambergar, osnovna šola Jožeta Moškriča — Ljubljana)

Ivo Andrić Goya

Letos mineva 80 let, kar se je v bosanskem mestecu Travniku rodil naš najvidnejši ustvarjalec besedne umetnosti Ivo Andrić. Vse njegovo življenje je pisanje, ustvarjanje. Zato je prav, da ga na dostojen način počastimo, saj že njegova dela kažejo pravo vrednost. Preveden je skoro v vse jezike. Tudi med nami je zelo bran, kar nam pove število prevodov, izdaj, ponatisov: 5 izdaj Travniške kronike, 4 izdaje Most na Drini, dve izdaji Zbranih del. Sedaj nam je pa Državna založba Slovenije postregla še z Goyo. Goya je eden najboljših slikarjev vseh časov, seveda pa je najboljši španski. Pravezprav ju lahko primerjamo med seboj. Goya je najboljši španski slikar, Andrić pa naš najboljši pisatelj.

Pri DZS so prav z Goyo hoteli počastiti pisateljev jubilej in prikazati njegovo pravo ceno.

V prvem delu knjige so zapiski o Goyi, v drugem pa pisatelj monolog z Goyo, ki nazorno kaže podobnost med španskim dvornim slikarjem in Andrićem. Tukaj se Andriću Goya (iz slik, saj je živel 150 let pred njim) pokaže v vsej svoji pojavnosti, v svojem odnosu do življenja. Spozna, da je vse minljivo in da samo preprostost ustvari prihodnost.

Iz slik, s katerimi je opremljena knjiga, spoznamo, da je Goya črpal moči in snov za svoje delo iz rdeče aragonske zemlje, tako kot Andrić iz rodne Bosne.

JANEZ TOPOVŠEK

Zbirka Tokovi

ZASEBNISTVO IN SKUPNOST

Letos je začela založba Mladinska knjiga v novi knjižni zbirki Tokovi načrtno izdajati dela s področja družboslovne literature. Zanimivo je, da upošteva načrt za to zbirko tudi dela, ki bodo v veliko pomoč študentom nekaterih visokih šol pri njihovem študiju. Kot prva iz te zbirke je izšla knjiga Adolfa Bibiča Zasebnistvo in skupnost. Knjiga, ki ima podnaslov „Civilna družba“, je pravzaprav skrajšana doktorska disertacija, ki jo je zagovarjal A. Bibič na pravni fakulteti.

V njej obravnava razlikovanje in razmerje med družbo in državo iz zgodovinske perspektive. V uvodu prikaže genezo tega problema v politični misli 18. stoletja, analizira razvoj Heglovih pogledov na državo in družbo, nato pa razčlenjuje Marxovo kritiko Heglove politične filozofije ter Marxovo pojmovanje in kritiko moderne „politične“ države. Avtor pa ne ostaja samo pri obravnavi zgodovinsko politološke problematike. Loteva se tudi tem, aktualnih za sodobni čas: dialektike med posameznimi posebnimi interesi in splošnim interesom, razmerje med človekom in državljanom, vprašanja birokracije, demokracije in politične alienacije. Razglablja o tem, kako je mogoča hkrati svoboda človeka in njegovih združenj ter svoboda politične celote. Kako je mogoča svoboda skupnosti?

Načrtno seznanjanje mladine z dosežki v teoretičnih razlagah vseh humanitarnih disciplin — to je tudi smoter, ki ga želi doseči Mladinska knjiga z izdajanjem knjig v zbirki Tokovi.

m

SLOVENSKO ŠTUDENTOVSKO GIBANJE 1919—1941

Knjigo je na pobudo instituta za zgodovino delavskega gibanja napisal dr. Slavko Kremenšek, založila pa jo je Mladinska knjiga. Obsega 460 strani besedila, na več kot 90 straneh pa še ilustracije: fotografije in faksimile; v imenskem kazalu najdemo okrog 2000 imen. Že iz obsega je razvidno, da je snov izčrpno obdelana, odlika dela je tudi v tem, da prikazuje študentsko gibanje celostno, tj. ne samo delež levicarjev, marveč tudi idejno razvojno pot kasnejše reakcije oziroma njenih skupin. Oris je naslonjen na vso kulturno-politično predzgodovino naslovnega obdobja, od l. 1949 dalje. Tako bo lahko dobil zlasti sedanji mladi rod sintetično sliko mladinskih tokov v preteklih sto letih, njihovih medsebojnih odnosov, antagonizmov in polarizacij. Pred seboj imamo dragoceno zgodovinsko monografijo, dobrodošlo zgodovinarju pri njegovih nadaljnjih raziskavah. Pedagogu bo pripomogla k razumevanju sodobnih pojavov med mladino, zlasti ob kritičnih primerjavah sedanosti s preteklostjo, mladini pa približala obdobje naše borbe in revolucije. Morda izstopa kot posebnost dejstvo, da je v Sloveniji izšlo prav iz študentskih vrst toliko nosilcev idejne borbe in kasnejše ljudske oblasti. Nič manj ne bo delo zanimivo za starejšega bralca, ki je bil svjôčas sopotnik ali opazovalec opisanih dogajanj in ki jih takrat, v pogosto vročičnih situacijah še ni mogel ocenjevati tako, kot jih to lahko danes, že iz določene časovne razdalje.

R. ROŽEK

Zapiski o mladinski književnosti

Mladinska književnost je del literature, ki zajema umetniška in področju proze in poezije po tematiki in obliki ustreza otrokom od nekako 3. do 14. leta starosti. To so bajke, pravljice, pripovedke in basni, povesti o otrocih in otroštvu ter živali, nekateri avanturistični in fantastični romani, lutkovne, gledalijske in televizijske igre za otroke, vse do mladinske poezije. Pravijo ji tudi minorna literature.

Del, ki se ukvarja z mladinsko književnostjo, je v Jugoslaviji zelo malo. Vse kaže, da smo šele na začetku prizadevanj, ki bi posvetila večjo pozornost tudi temu področju literarnega ustvarjanja.

Leta 1969 je zagrebška založba Školska knjiga poslala na knjižni trg že drugo izdajo knjige „Dječja književnost“ izpod peresa M. Crnkovića, predavatelja na pedagoški akademiji na Reki, ki je priložnik namenil študentom pedagoških akademij in učiteljem. Najnovejšo delo o mladinski književnosti pa so Slobodana Ž. Kovića, „Zapisi o književnosti za decu“, ki je izšlo v zbirki Učbenici i priručnici pri Interpressu v Beogradu. Avtor je po daljšem literarnozgodovinskem uvodu o nastanku in razvoju mladinske književnosti prikazal delo in pomen dosedanjih klasičnih mladinskih literarnih ustvarjalcev (od slovenskih so zastopani F. Levstik, J. Stritar, O. Župančič, T. Seliškar in F. Bevk). Zadržal se je ob makedonski mladinski književnosti in opozoril na globoko krizo, ki jih je na področju literarnega ustvarjanja za otrok in mladino pustil naš narodnoosvobodilni boj. Delo (200 strani), zaradi boljše preglednosti opremljeno z imenskimi kazalom, stane 36 din.

Upravičeno pričakujemo, da bomo podobno oziroma vsaj o malo informacijo o naši in svetovni mladinski književnosti kmalu tudi Slovenci, saj imamo na področju mladinskih lepih del že lepo tradicijo.

VIA

Ena izmed zelo učinkovitih oblik konkretne pomoči v šolski dobi je predšolska vzgoja v vzgojno varstveni ustanovi. V šola za našo družbo je, da imamo tako malo teh ustanov in sistematične predšolske vzgoje deležno le okoli 15 % otrok v rasti od 3. do 7. leta. S takšnim ravnanjem izgubljamo priložnost dragocene osnove za uspešnejši nadaljnji družbeni razvoj.

dr. Ivan To

Spoznanje, da je likovna vzgoja več kot „veščina“, se pravi urjenje roke, da tudi ni le predpriprava „za umetnike“, ali vzgoja talentov, ampak da razvija in izpopolnjuje najosnovnejši človeški psihofizični aparat za zaznavanje, opazovanje, analiziranje in shranjevanje dobljenih podatkov — to spoznanje nas sili, da je kot učitelj disciplino prekvalificiramo in ji damo v učnem načrtu mesto, pravično vzeto po številu ur, ki jih zasluži.

Marian T

Neža Maurer Kam pa teče voda

Nikoli ni dovolj predočeno, kako zahtevno in odgovorno je biti za mladi rod, ki spoznava črke in začenja spoznavati knjige. Primer Župančičevega „Cicibana“ je dovolj zgorel pesniškega oblikovanja, ki pa je zelo majhnim otrokom zahteven. Tem bolj trpka je torej resnica, da mladinsko leposlovje doslej ni sistematično ovrednoteno in tudi v literarnih zgodovinah še nima ustreznega mesta — kot da gre za „stransko“ literaturo, tem pa je neustajljivo, da se zlasti po vojni domača mladinska literatura vidno pomnožila in v številnih delih dosegla resno lepo umetniško raven. Vrsta novih imen mimo klasikov, kot Milčinski, Seliškar, Bevk, potrjuje nova tematična, vsebinska in izrazna prizadevanja. Kakor bi lahko za Župančičevim „Cicibanom“ še kdaj pa kdaj ponovili tisto resnico, da naletimo na težavna, neprimerna mladinska dela, pa ostajajo ta ob kakovostni nekje v ozadju. O enih in drugih pa bi bilo potrebno več pravljati — s tankočutno in občutljivo dojemljivostjo presoditi delih, ki so namenjena mladim bralcem.

Med prijetnimi novostmi za začetne bralce bi našli zbirko pesmi za mladino Neže Maurer „Kam pa teče voda“. Moja je preprosto domača in nevsiljivo poučna, naj gre za živalske slike iz narave ali za drobne otroške dogodivščine; presaditev večjih navad pri živalih se sklada z otrokovo predstavno poezijo, ki izvira iz lastne izkustvenosti. Povečini gre za kratske pesmice, ki so bogate po izrazju, le izjemoma bi našli manj zanimiva mesta. Za otroško pesmico je posebno važen gibek, ki je lahko tudi izrazito poudarjen; temu načelu se je v primerov podredila tudi Neža Maurer. Ob koncu knjige so zbrani nekatere daljše in nekoliko zahtevnejše pesmi. Zdi se, da govor vsehbinski pristnosti tudi pesničin posluš za vsakdanje droben godek, pa tudi vedrina je ena tistih sestavin, ki je otrokom zelo potrebna. Besedilo zelo skladno dopolnjujejo lepe ilustracije Marjanca Jeme c-Božič. Knjigo je napisala Mladinska knjiga.

NOVE STROKOVNE KNJIGE

Tobias Brocher: Skupinska dinamika in izobraževanje odraslih. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1972.

Dr. Živadin Jovičić: Metodika nastave geografije. Beograd, učna knjiga 1972.

Ratko Jovičić: Metodični priručnik za nastavnike stručnih in i školskih centara. Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika Srbije 1971.

Martina Šircelj — Marjana Kobe — Alenka Gerlovič: Ura pravilj (Zbirka Otrok in knjiga I.). Ljubljana, Mladinska knjiga 1972. Matematika u nižim razredima osnovne škole I, II. Zagreb, Tehnička knjiga 1972.

Žika Marković: Nastava početnog čitanja i pisanja. Knjiga bukvar. Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika SRS 1972.

Nikola Šoljan: Nastava i učenje uz pomoć kompjutera. Zagreb, Pedagoško — književni zbor 1972.

Psihološke razprave. IV. kongres psihologov SFRJ Bled, 13. 17. X. 1971. Ljubljana, Društvo psihologov Slovenije 1972.

Dr. Dušan Nedeljković: Etika II.: Rad, volja, radost — ogled etičkoj funkciji rada. Beograd, Naučno delo 1971.

Življenje v naravi

Naglo razvijajoča se civilizacija ter človekov stik z naravo sta v čedalje ostrišem obratnem sorazmerju. Človek, vafen modernega udobja, postaja ob hujših naravnih nesrečah (požar, poplava, potres) ter v vojni vse bolj neobogljjen. Vse večja je njegova duševna stiska. To pa njegovo obrambno moč prav tedaj, ko mu je le-ta najbolj potrebna, še bolj hromi ali pa celo povsem paralizira. Ker nas izkušnja uči, da nikoli ne vemo, kdaj se utegnemo znajti v nenormalni življenjski situaciji, je prav, da smo za vsak primer nanjo tudi pripravljene.

Delo, ki nas pouči, kako se je v takšnih okoliščinah človeku varovati, kako je treba ekonomično izrabiti svoje moči in to, kar ponuja narava v vsej svoji prvobitnosti, in kako ravnati v nesreči, da ne bo postala za nas usodna, ima naslov „ŽIVLJENJE V NARAVI“.

Knjiga ima pet poglavij. V prvem nas avtor dr. R. Godec seznanja s tem, kako naj človek, ki je v sili, kliče na pomoč, kako naj si pripravi preprosto bivališče, zakuri ogenj ter oskrbi razsvetljavo. V drugem poglavju nam inž. P. Šegula pove vse, kar je potrebno o bivanju in hoji po gorah v vseh letnih časih ter o nevarnosti gora. V tretjem poglavju posreduje inž. T. Banovec koristna znanja o orientaciji. O prehrani v naravi — prof. B. Druškovič — govori četrto poglavje. V njem zremo, katere rastline in živali so uporabne, katere pa neužitne oziroma strupene, kje dobimo vodo in kakšno vodo smemo uporabiti pri kuhanju in za žejo, ter kako si pripravimo potrebno hrano in pijačo. Zadnji, peti del, zajema pouk o prvi pomoči. Prispevala sta ga dr. P. Soklič in dr. I. Kalinšek s sodelovanjem Š. Kristan.

Z barvnimi ilustracijami, številnimi fotografijami, risbami in skicami ter z ustreznimi abecednimi kazali opremljeno knjigo (694 strani), je založila Partizanska knjiga v Ljubljani. Delo, ki naj bi ne manjkalo v nobeni šolski knjižnici, je primerno posebno za učence višjih razredov osnovnih šol ter za vajeniško in srednješolsko mladino pa tudi za odrasle. Knjiga bo uporabna tudi pri pouku predvojaške vzgoje, pri tečajih prve pomoči ter še pri marsikateri drugi šolski in izvenšolski dejavnosti. Stane 100 din.

VIATOR

RAZŠIRJAJTE SVOJ LIST!

Utrdili bomo osnovne organizacije zveze sindikatov

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poklicne šole — preventiva

(Nadaljevanje s 1. strani)

Med šolanjem in med delo. Tisto prakso, ki zapravljajo pomeni vključiti delovni proces, v samostojno odločanje, v ustvarjanje delitev dohodka.

Nemogoče bolj bi morali razpravljati predvsem o materialnem in samoupravnem položaju učencev v gospodarstvu. Zato ni dovoljeno, da ponoči delajo, da ustvarjajo delitev dohodka.

Neizpolnjevanje določb o delovnih učencem v gospodarstvu je treba ostro kaznovati, tem pa preprečiti, da bi učenci trpeli kakršne koli posledice.

Učenci v gospodarstvu so preobremenjeni z delom, včasih tudi izkoriščani. Zaradi neobveščeniosti in tega materialnega položaja, zaradi odvisnosti od svojih staršev se ne upirajo obremenitvam, ki presejajo njihove obveznosti. Inšpekcijske službe, ki v glavnem slabo spremljajo svoje naloge, bi morale primere spremljati in jih odločno posredovati. Te bi morale nadzorovati izvajanje določb o letnem delovnem učencem v gospodarstvu.

Zanimivo je, da le redke delovne organizacije vključujejo učence v samoupravne organe. Zaradi intenzivnega šolanja in povezovanja učencev v prakso je politično in družbeno delo mladine na poklicnih šolah skromno. Podobna ugotovitev velja za njihovo samoupravno aktivnost, pa čeprav so učenci v gospodarstvu v mnogih poklicnih šolah neposredni ustvarjalci dohodka, na njegovo razdelitev pa nimajo skoraj nobenega vpliva.

Priprave na III. konferenco ZKJ so zato prvašnja priložnost, da se v strokovnih šolskih organih in šolah bolj pomudimo prav ob vprašanju materialnega in samoupravnega položaja učencev v gospodarstvu. Poklicne šole oblikujejo samoupravni profil mladega delavskega razreda. Kako in kakšne možnosti imajo za to? Ko danes mnogokrat ugotavljamo, da delavci ne izkoriščajo vseh možnosti za samoupravno dejavnost in odločanje, moramo vedeti, da lahko predstavljajo poklicne šole pomembno preventivo. In ko se na eni strani borimo za večji delež družbenih znanj v strokovni usmerjenosti izobraževalnega procesa v poklicnih šolah, za spremembe v organizaciji, mreži in izboljšanju materialnega položaja poklicnega šolstva, poskušajmo še več konkretno razmišljati tudi o materialnem, samoupravnem, o družbenem položaju mladine v poklicnih šolah.

JOŽE VOLFAND

Rezultati analize so povedali tole:

— minimalno nagrado (150 din) prejema le 10% anketiranih učencev, večina pa od 200 do 300 din;

— pred tremi leti — med šolanjem ni prejemale nagrad 26% učencev (takrat je bilo število anketiranih precej večje), letos pa 8%;

— do osem ur dnevno dela 85% učencev, med šolanjem pa dela tudi v delavnici, na delovnem mestu 25% učencev; pred tremi leti je bilo tega „časovnega“ izkoriščanja mnogo več;

— še vedno imajo največ težav gostinci in trgovci, ki morajo organizacijam pomagati zlasti v sobotah in nedeljah;

— poleg obveznega dela morajo učenci opravljati tudi „stranska“ opravila (12%);

— kar 57% učencev pri praktičnem delu nima stalnega inštruktorja; v primerjavi z letom 1969 je tudi tu napredek;

— samo 25% učencev je na začetku učne dobe seznanjeno z vsebino pogodbe, zakona in drugih samoupravnih aktov, ki zadevajo njihov položaj; položaj se slabša, saj je na enako vprašanje pozitivno odgovorilo pred tremi leti 50% učencev.

VPRAŠANJE: Ali predsedstvo meni, da je potrebno, naj sindikat pripravi možnosti in smernice za postopno ustanavljanje konferenc za posamezna področja? Da je vpliv osnovnih organizacij treba povečati in jih na tej osnovi močnejše povezati z republiškim odborom, to je jasno.

RAZPRAVA: Vsako odločanje je odvisno predvsem od razpolaganja z informacijami. Kdor ima več informacij, tisti povsod laže prode. Konferenca bi lahko služila kot vir informacij. Hkrati pa bi lahko informacije posredovale navzdol (saj naša sredstva javnega obveščanja ne zaslužijo vselej v polni meri tega imena).

— Ali bi bila konferenca oblika dela — ali nek odločujoč forum? Dosedanja organizacija dela je neustrezna v toliko, ker včasih ne obvladujemo niti podatkov o stanju naših članov in osnovnih organizacij. Toda — brez osrednjega sindikalnega foruma ne bo šlo dobro. Kdo bo usklajeval stališča? Kdo bo zbiral in posredoval podatke? In končno — osnovne organizacije so često zelo nedelavne in se ukvarjajo kvečjemu z rekreacijo članov.

RAZPRAVA SE JE ZAOSTRILA: V osnovnih organizacijah — ni treba, da se slepimo — ni posebno častno biti sindikalni delavec. To ni krivda osnovnih organizacij samih; že več kot deset let smo pričrta postopnemu razvrednotenju političnega dela in njegovi deprofesionalizaciji. Naziv „politični delavec“ deluje včasih kot slaba ocena pri sprejemu za delovno mesto. Treba bo mnogo idejnosti in mnogo vztrajnosti, da bomo to popravili.

— Kako torej začeti s sanacijo stanja? Izhodišče naj nam bo interes sindikalno organiziranega članstva v bazi. Osnovne organizacije se lahko povezujejo v občini ali regiji, pa navzgor do republiške sindikalne organizacije in zveze. Tako si bomo verjetno tudi zagotovili pravo pot informacij, stališč itn. Naš smoter pa je toliko osvestiti bazo, da bo znala spremljati in tudi sodelovati pri načrtovanju dela republiškega odbora sindikata.

— Poglejmo delovno organizacijo: kaj je tam center moči? V šolstvu je to znano in drugod tudi. Dokler je tako, je nesmiselno govoriti o odločanju osnovne sindikalne organizacije. Pogosto ali običajno je tako, da isti ljudje odločajo v bazi, na nivoju regij in republike. Dosej centra moči ni bilo nikakor mogoče premakniti. Trdno stoji na strukturi, ki je povezana med seboj po izobrazbi, določeni starosti in moči. In tako sedanja obveščena včasih odstopa od dejanskega stanja za polovico.

— Republiški odbor ima torej dve nalogi: delovati v republiškem merilu za interese svojih članov in skupnosti; dalje povezovati se navzdol, informirati in zbirati informacije. Prvemu delu njegove dejavnosti ni kaj očitati; pri povezanosti navzdol pa so pomanjkljivosti. Če naj zadostimo tej zahtevi, morajo biti dani objektivni pogoji. Jasno je treba opredeliti funkcijo osnovnih organizacij ZK, samoupravnih teles in sindikalne organizacije. Dubliranje je neekonomično in nesmiselno.

— Ni samo to. Muka je tudi neenakost ali neenakopravnost delavcev družbenih dejavnosti in delavcev v gospodarstvu. Tudi iz tega izhaja neke vrste cehovska zagrozenost ter neprestana pripravljenost na boj za osebne dohodke. Treba je opredeliti: ali smo vsi delavci ali nismo?

— Ko smo lani pogoreli z našimi prizadevanji za izenačenje, bi morali javnost o tem seznaniti. A kdo je o tem pisal? Razen sindikalnih glasil časopisi odklanjajo naše članke. Kaj potem lahko storimo? Imamo KATALOG, imamo samoupravne sporazume — pa se ne izvajajo.

— Ali vztrajamo pri tem, kar smo postavili: če zmanjka denarja za družbene dejavnosti, se določeni del dejavnosti ukine. Ne bomo mi računali. Drugi naj preračunajo škodo in dobiček. Če en sam aktivist na delovnem mestu s svojo pošteno idejo ali delom propade, pa se nima kam obrniti — je to dejansko propad sindikata v tisti organizaciji. Lahko bi se dogovorili s centrom za raziskavo javnega mnenja o stanju, moči in delu sindikata na terenu. Odločujoče dejavnike je treba seznaniti z interesi naših delavcev, po možnosti jih osvestiti s terenom.

POVZETEK DISKUSIJE: Nujna je splošna štednja. Ob tem pa je jasno, da bodo morale znanost, izobraževanje, kultura, zdravstvo in sociala rasti hitreje kot ostale panoge — sicer bodo procentualno in dejansko sčasoma še v večjem razkoraku z gospodarstvom kot doslej; ob tem pa je tudi v teh dejavnostih treba zaostri racionalno gospodarjenje. Razprave zadnjega časa so si enotne, DA JE VZGOJA ELEMENT DRUŽBENEGA RAZVOJA.

Iz tega izhaja tudi dejstvo, da sta sindikat delavcev družbenih dejavnosti in republiška izobraževalna skupnost enotna v prizadevanju za okrepitev lista PROSVETNI DELAVEC tako kadrovske kot materialne. List naj še bolj kot doslej postane vez med bazo in republiko ter posrednik elementov napredne vzgoje prosvetnim delavcem; v družbeno angažirani šoli pa pomočnik marksistični orientaciji prosvetnih delavcev.

NEŽA MAURER

Mlajša skupina iz vzgojno-varstvenega zavoda Tabor

Vzgoja in varstvo

Male šole po novem

O pomembnosti malih šol smo začeli obširneje govoriti in pisati pred nekaj leti. Organizirane so bile prve trimesečne male šole, ki so potekale v vzgojno-varstvenih zavodih in osnovnih šolah. Hkrati z izdelavo programov, načrtovanjem časovnega obsega teh šol je nastajalo vprašanje, kdo naj vodi male šole: vzgojiteljice ali učiteljice. Sprva so jih vodile samo učiteljice, zdaj pa je prevladalo mnenje, da tudi vzgojiteljice lahko uspešno opravijo to delo.

Vendar v tem zapisu ne bom govorila o malih šolah nasploh, pač pa o novih poizkusih, da bi te male šole postale letočne. Prvič so poizkusili uresničiti daljši program malih šol v vzgojno-varstvenem zavodu Ane Zihlerl, letos pa so se nanj načrtno pripravile vzgojiteljice vzgojno-varstvenega zavoda Vodmat v Ljubljani. Enoletna mala šola se bo v njihovem zavodu začela 15. novembra. V enem letu bodo otroci lahko dodobra obdelali in sprejeli predvideno snov. Doslej so morale vzgojiteljice zaradi pomanjkanja časa snov skrčiti, otroci so ostali „prikrajšani“ — še najbolj tisti, ki sploh niso bili deležni vzgoje v vzgojno-varstvenem zavodu. Ta razlika (med zunanjimi otroki in tistimi, ki so več let v vzgojno-varstvenem zavodu) se bo gotovo še čutila. Leto dni pa je doba, v kateri lahko otroka, ki dalj časa ali pa sploh še nikdar ni živel in delal v skupini, navadimo na kolektivizem, red in disciplino in mu posredujemo snov bolj razumljivo in postopoma.

Vzgojiteljice vzgojno-varstvenega zavoda Vodmat so se temeljito pripravile na začetek enoletnih malih šol. Dvakrat so imele elementarne z osnovne šole dr. Jožeta Potrča in vzgojiteljice tega kolektiva (poseben aktiv) sestanek, na katerem so določile čas hospitacij. Vzgojiteljice so v šoli posredovale prvošolcem igre za logično mišljenje, dramatizacijo, likovno vzgojo itd., učiteljice pa so imele svoje ure v vzgojno-varstvenem zavodu. Sledile so analize in pogovori. Izkazalo se je, po besedah upravnice in vzgojiteljic omenjenega vzgojno-varstvenega zavoda, da je tako sodelovanje nujno in zelo uspešno. Pokazale so se določene, prej povsem neopazne drobne stvari, ki pa so v praksi zelo pomembne za uskladitev obojestranskega dela. Gre za različne metode dela, ki jih uporabljajo v vzgojno-varstvenih zavodih in na šolah. Poudarek je predvsem na individualni obravnavi otrok v vzgojno-varstvenem zavodu, medtem ko je v šolah delo bolj kolektivno. Tudi podajanje snovi je različno, saj temelji večina zaposlitev v vzgojno-var-

stvenih zavodih na izpeljevanju intelektualne, moralne, estetske in telesne vzgoje s pomočjo iger, medtem ko v šolah tega ni — otrok se mora spoprijeti zgolj s snovjo.

Predvidevajo, da bo novo sodelovanje rodilo usklajeno delo. To se bo pokazalo v učnih in vzgojnih načrtih. Odpadlo bo tako imenovano „dvojno“ delo, vpeljanih pa bo še nekaj novosti. Že lani ob koncu male šole so poskusili vplesti delo psihologov in socialnih delavcev v vzgojno-varstvene zavode. To bodo ponovili: tako se bodo tudi ti delavci približali otrokom, ki bodo reševali kasnejše teste bolj sproščeno, z manj strahu.

Starejša skupina bo delala po programu skupine enoletnih malih šol. Poleg skupine, v kateri bodo otroci iz vzgojno-varstvenega zavoda (v tem vrtcu bosta dve taki skupini), bodo organizirali še dve skupini za zunanje otroke. Pripravljajo tudi nov delavnik za vzgojiteljice, ki bodo vodile male šole, saj so bile le-te vsa pretekla leta močno preobremenjene z njihovim vodenjem. Poleg svojega rednega delovnega časa so morale prebiti v vzgojno-varstvenem zavodu še vse popoldneve. To pa je vsekakor huda psihična in fizična obremenitev, saj podajanje snovi ni vezano le na štiri delovne ure, pač pa se čas občutno podaljša: ne smemo namreč pozabiti, da v mali šoli uporabljajo tudi razne predmete, ki jih po večini naredijo vzgojiteljice same.

Po novem bo vzgojiteljica, ki bo vodila malo šolo, časovno razbremenjena. Opravila bo le nekaj ur, ki jih bo dopolnila z urami v mali šoli.

Tako sta zdaj izdelana dva programa; eden za sedemdeseturne male šole — trimesečne in pa razširjeni enoletni program. Vzgojiteljice so velikokrat kombinirale snov obeh programov, zdaj pa bo končno dovolj časa za podajanje snovi, ki je v načrtu.

Male šole so nujne in koristne. Tako bodo vsi otroci, tudi tisti, ki sicer niso v vzgojno-varstvenem zavodu, enako pripravljani za vstop v šolo. Zdjaj so bile namreč precejšnje razlike med otroki, ki hodijo v vzgojno-varstveni zavod in tistimi, ki so vključeni le v male šole — hkrati pa je bilo jasno, da trije meseci niso dovolj za izenačevanje razlik.

Vzgojno-varstveni zavod Vodmat bo začel letočno malo šolo že letos. Lahko se vprašamo, kdaj bodo prešle na tak usklajni način dela med vzgojiteljicami in učiteljicami — elementarkami — vse vzgojno-varstvene ustanove?

D. KLADNIK

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Osebni dohodek

VPRAŠANJE: Sem učiteljica predmetni pouk, vendar sem delovnem mestu učiteljice za predni pouk. Na šoli, kjer sem zaposlila, namreč ni bilo pravega delovnega mesta učitelja predmetni pouk. Temeljna izobraževalna skupnost mi ne prizna pravice do osebnega dohodka predmetnega učitelja, če tega dela ne opravljam.

K. S.

hodkov glede na delovno mesto, kjer v resnici dela. Zato vam tudi ne pripadajo osebni dohodki predmetne učiteljice, če tega dela ne opravljate.

T. Š.

Zopet:

»Spremenjeni zakon«

VPRAŠANJE: Ali velja odgovor, ki je bil objavljen v prejšnji številki Prosvetnega delavca, da lahko predmetni učitelji in profesorji, ki so bili po službeni dolžnosti do konca leta 1959 dodeljeni na delovna mesta učnega predmeta (za katerega nimajo izobrazbe ustrezne stroke), ostanejo brez dopolnitve izobrazbe na teh delovnih mestih, tudi za prosvetne delavce, ki so zaposleni v internatih?

F. P.

ODGOVOR: Podobno kot zakon o osnovni šoli določa tudi zakon o srednjem šolstvu, da je leto 1959 mejno glede nujnosti dopolnjevanja izobrazbe. Vendar pa zakon izrecno navaja, da gre le za predmetne učitelje in profesorje, ki so bili po službeni dolžnosti do konca leta 1959 dodeljeni na delovna mesta drugega učnega predmeta, za katerega nimajo izobrazbe ustrezne stroke, da lahko ostanejo na teh delovnih mestih, če so ob uveljavitvi zakona o srednjem šolstvu ta predmet še poučevali in če izpolnjujejo pogoje glede stopnje strokovne izobrazbe. Sicer pa določa zakon o dopolnitvi zakona o srednjem šolstvu za učitelje in vzgojitelje, ki si v prej določenem roku niso pridobili predpisane izobrazbe,

NAKNADNI ROK, da si to pridobijo, in sicer ustrezno delovnemu mestu, ki ga zasedajo.

T. Š.

B-diploma je premalo

VPRAŠANJE: Z B-diplomo filozofske fakultete se bom zaposlila v dijaškem domu. Zanima me, če se mi bo pridobljena izobrazba priznala kot višja izobrazba?

A. M.

ODGOVOR: B-diploma na filozofski fakulteti je premalo za višjo izobrazbo. Zato bi morali končati prvo stopnjo študija na fakulteti, torej narediti še ustrezne izpite in druge pogoje, ki so potrebni, da bi se vam priznala izobrazba prve stopnje na filozofski fakulteti.

T. Š.

KOMPASOVA SILVESTROVANJA

praznovanje „ruske zime“ — obisk „boljšoj teatra“ — vožnja s „trojko“ — zimski bazen s savno in možnost smučanja
ciganska glasba — kastiljska glasba s plesalci flamenca

**BOSTE DOŽIVELI,
ČE SE ODLOČITE ZA POTOVANJE V:**

MOSKVO	LENINGRAD	TBILISI
BARDOLINO	MEDULIN	PORTOROŽ
MADRID		BUDIMPEŠTO

ali samo „silvestrovanje“ v DRAGI PRI RADOVLJICI ob glasbi domačega ansambla.

Valentin Robida

Vsi, ki smo ga poznali, smo osupnili, ko smo sredi oktobra zvedeli žalostno vest, da je umrl prof. Valentin Robida, zgodovinar in geograf.

Vsak se ga spominja kot veselega in življenja polnega človeka, ki ni nikoli bolehal in bil vedno izredno delaven. Tem bolj pa je njegova smrt potrla njegove sodelavce v učiteljskem zboru ekonomske srednje šole v Ljubljani, in zlasti še nas, člane zgodovinsko-geografskega aktiva, katerega predsednik je bil vrsto let.

Cepprav smo zadnje mesece vedeli, da se ga je lotila zavrtna bolezen, smo vendarle upali, da ji bo njegova močna narava kos; zlasti še, ker je z izredno voljo prikrival bolečine in delal tako rekoč do zadnjega. Bil je kot gorski vihar, ki mu je veter oklestil veje, pa je še vedno kljuboval.

Nas Tine je prišel med nas pred dobrimi osmimi leti z novomeške gimnazije. Takoj smo v njem spoznali izredno sposobnega in delavnega tovariša, ki je bil svojima strokama zgodovini in geografiji predan z vsem srcem. V klasični gimnaziji in na ljubljanski univerzi si je pridobil bogato izobrazbo. To znanje je nenehno poglobljal in tako postal sposoben strokovnjak na svojem področju. Svoje znanje je s pridom uporabljal pri pouku, z razgledanostjo pa je tudi rad pomagal vsakomur, ki ga je prosil za nasvete in sodelovanje.

Bil je izredno delaven. Poleg rednega in nadurnega dela v šoli, ki ga je opravljal z vso vestnostjo, je pogosto prevzemal še dodatne obveznosti. Aktivno je sodeloval vrsto let v zgodovinskem društvu za Slovenijo in pri zavodu za šolstvo pomagal sestavljati učne načrte za pouk zgodovine v srednjih šolah. Kot član sveta šole je sodeloval tudi pri upravljanju ESS.

Kljub temu da je večkrat delal za dva, je bil v razredu vedno vder in temeljit. Bil je zahteven učitelj, ki je znal svoje bogato znanje nazorno razdajati mladini in jo pridobiti za sodelovanje.

Hudo bolan je še septembra prihajal v šolo, in ko ni mogel več v razred, je doma sestavljal program ekskurzij za dijake. Rad bi jim nudil čimveč, rad bi še živel.

Sedaj počiva na pokopališču v Dravljah. Cvetje, ki so ga nanosili učenci na njegov prani grob, pričča o njihovi hvaležnosti za njegovo požrtvovalno delo.

Najbolj ga pa pogrešamo mi, njegovi tovariši v zbornici in člani zgodovinsko-geografskega strokovnega aktiva, ker nam je bil mentor in iskren prijatelj. Pri njem smo našli pogosto spodbudo za delo in radi se bomo spominjali vseh ur, ki smo jih preživeli z njim v šoli in zunaj nje.

Člani zgodovinsko-geografskega aktiva
na ESS v Ljubljani

Drago Škerget

Ko smo polni načrtov komaj začeli novo šolsko leto, je sredi dela omahnil naš kolega Drago Škerget. Pokopali smo ga 30. sept. 1972 v Murski Soboti.

Rodil se je 30. marca 1930 v Ženavljah na Goričkem kot učitelj sin. Otroška leta je preživel pri starših v Prekmurju. Obiskoval je gimnazijo in učiteljske. Od leta 1947 je bil član SKOJ, a od maja 1949 član ZKJ. V Dokležovju je bilo njegovo prvo učiteljsko mesto, kjer je služboval do svoje prezgodnje smrti.

Njegova življenjska pot je bila kratka, a plodna: bil nam je svetel zgled pravega učitelja in nadvse dobrega tovariša. Njegovo pedagoško delo je bilo opravljeno z veliko ljubeznijo do učiteljskega poklica. Okrog njega so se zbirali učenci v krožkih in vsa leta jim je bil vzoren mentor. To so bili mladi tehniki, šahisti, strelci.

V kolektivu nas je prevzel s svojim uglašenim vedenjem, z delavnostjo, zmernostjo, skromnostjo in prijetno družabnostjo. Nikdar ni nikomur odrekel pomoči. Stremel je za tem, da bi usklajal vedno in povsod svojo notranjost in svoje ravnanje z visokim poklicnim etosom in človečnostjo. Kot učitelj-vzgojitelj ni bil nikdar tog, oblike in metode njegovega dela so bile dobre in vedno napredne. Tako je tudi vsa leta službovanja in upravljanja v Dokležovju uspešno in napredno vodil šolo, ves čas je zavzeto sodeloval v organih samoupravljanja v Bakovcih, v upravnem odboru, v delovni skupnosti, v sindikalni organizaciji, v več komisijah kot funkcionar. In kjerkoli je sodeloval, se je zavzemal za pravičnost, poštenost, naprednost in tovarištvo.

Ko je prišel v Dokležovje, je navezal iskrene stike ne samo z učenci, temveč tudi z njihovimi starši. Te prizrčne vezi so bile tudi vzrok, da je ostal vsa leta zvest svojim vaščanom in sosedom, postal je pravi ljudski učitelj in tako je postalo njegovo prvo službeno mesto, žal, tudi zadnje.

Nimamo besed, s katerimi bi potlačili njegovo ženo, našo kolegico, in njuna otroka. Nimamo besed, ker nihče od nas ne more verjeti, da ni več med nami kolega, ki je bil še pred nekaj dnevi v razredu, sredi otrok in med tovariši, poln optimizma. Ko ga je tisto soboto v Dokležovju zadnjikrat pozdravilo njegovih dvaindvajset učencev, ko so še prizrčno poslovili od njega govorniki v imenu osnovne organizacije ZK, gasilcev, krajevne skupnosti, SZDL, mladine, prosvetnega društva in odbornikov občinske skupščine, smo se tudi njegovi kolegi od njega poslovili z bolečo mislijo, da smo za vedno izgubili zgledega varvara, ki ga je vodil plemeniti pedagoški eros.

KOLEGI

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE VAS VABI NA ODVZEM KRVI

Za to da bi dobili potrebno količino krvi, mora darovati vsako leto kri 70.000 ljudi, in sicer vsak odvzemni dan 200. Organizacija Rdečega križa pričakuje, da se bodo na odvzem krvi odzvali vsi zdravi občani. Da bi si prebivalci občin, kjer je redna krvodajalska akcija, lahko pravočasno rezervirali čas, objavljamo program rednih krvodajalskih akcij za mesec november 1972.

Ker samo kri nadomesti kri, je razumljivo, da si jo z darovanjem zagotovimo tudi sebi in svojim najbližjim, če bi jo potrebovali.

Rdeči križ vladno prosi prebivalce navedenih krajev in občin, da se čimprej javijo občinskemu odboru Rdečega križa in mu sporočijo, kateri dan želijo priti na odvzem krvi.

NOVEMBER 1972

Ajdovščina	13., 14., 15., 16., 17.
Nova Gorica	21., 22., 23.
Ljubljana-Bežigrad	24.
Brežice	27., 28.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE
OBČINSKI ODBOR RK

Kinematografi prikazujejo

PIKA NOGAVIČKA — film, ki ga najbrž ni potrebno posebej predstavljati. V tem filmu nastopa naša priljubljena znanca Inger Nilsson — od vselitve v vilo ČIRA-ČARA pa do očetovega obiska. Film je švedsko-nemški; igralci so Švedi, sinhronizacija pa nemška. Škoda. — n. d.

HOMO EROTICUS je erotična komedija. V filmu nastopa Sicilijanec, ki je nenavadno razvit, zato mu podlegajo vse lepe in bogate gospe, dokler neka markiza od samih užikov ne umre. Mogoče je dobra stran filma v tem, ker so v njem dobile zaposlitev skoraj vse znane italijanske lepoticke. — n. d.

ZAKONSKA POSTELJA IN MIZA — film režiserja Francoisa Truffauta, v katerem se na hudomušen način loteva problema mladih zaljubljenecv, ki se morajo v zakonu v malen-

stih prilagajati drug drugemu, pozabiti včasih na svoj jaz in deliti poleg postelje in mize ter lepih ljubezenskih uric tudi ostale tegobe zakonskega življenja. Kot sem že omenila, je film hudomušen, prijeten in zdrav, brez sentimentalne navlake. Zanimiv za razgovor v srednji šoli. — mb

PRVI SPLITSKI ODRED je ponesrečen poizkus Iva Berčića, da bi upodobil začetek vstaje. Zgolj samo dejstvo narodnega gibanja ne sme biti razlog, da bi se tako pomembni dogodki prenesli po 20 letih v tako neumetniški podobi na platno. — mb

HERBIE, OH TA ČUDOVITI AVTO je pravljica iz produkcije Walta Disneya. O majhnem, neuglednem avtomobilu, ki pa zaradi svojih čudežnih lastnosti zmaguje na dirkah, o dirkaču, ki zaradi samoljubnosti ne verjame, da zmaguje avto ne pa on, o zahrbtnem milijonarju in o dirkačevem prijatelju, ki verjame, da avtomobil čutijo kot ljudje. Film je poln akcije in duhovitih domislic. Njegov glavni namen je zabava. — tr.

Veseli sporočamo

Veseli sporočamo, da bo v Podčetrtku v okviru praznovanja DNEVA REPUBLIKE otvoritev nove šole.

Prosimo vse prosvetne delavce, ki so službovali na šoli v Podčetrtku, da sporočijo svojo udeležbo.

Slovesnost bo v soboto, 25. 11. 1972 ob 10. uri.

Učenci in učitelji iz Podčetrтка

OSNOVNA ŠOLA „SAVO KLADNIK“ SEVNICA

razpisuje prosto delovno mesto učitelja v podaljšanem bivanju učencev. Nastop dela 1. 12. 1972 za določen čas.

Delovna skupnost

OSNOVNE ŠOLE PIŠECE

razpisuje prosto delovno mesto učitelja razrednega pouka za 4. razred za nedoločen čas (U ali PRU).

Stanovanje zagotovljeno v učiteljskem bloku. Nastop službe je mogoč takoj ali po dogovoru. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

OSNOVNA ŠOLA BELTINCI

razpisuje: Na MATIČNI ŠOLI: učitelja za zgodovino in zemljepis za nedoločen čas, PRU ali študent PA učitelja za matematiko za določen čas od 1. 1. 1972, PRU ali študent PA Na ŠOLI V-MELINCIH: učitelja razrednega pouka za nedoločen čas, U

Kandidati vložijo prošnje na svet osnovne šole Beltinci. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Z VSEH VETROV

ŠOLA BREZ UČILNIC

Kakšna je šola brez učilnic? Taka z velikimi dvoranami in brez pregraj. V eni dvorani je lahko več skupin otrok (navadno 120 do 150 otrok). Ponavadi je zgrajena v štiri nadstropja, v njej pa je prostora za 600 do 700 otrok.

Eden od pobudnikov za novo obliko pouka v taki šoli je biro za organizacijo osnovnošolskega pouka v Montrealu, ki je hkrati predvidel tudi smotre takih šol. Te naj ustvarijo okolje, ki spodbuja k boljšemu sodelovanju učenca in učitelja, k skupinske-mu delu, omogoča lažje prilagajanje organizacije šolskega dela individualnim razlikam ter nenehnu napredovanju učencev (to dosežejo s funkcionalnim spreminjanjem skupin). V šoli brez učilnic navežejo otroci močnejše osebne stike, kar pripomore k boljši socializaciji. V sodobnem prostoru, ki ga je mogoče uporabiti v razne namene, se laže znajdejo učenci z različnimi navadami, skratka: namen nove šole je, da prostori kar najbolj pripomorejo k novim oblikam dela, kakršne zahteva sodobna, aktivna šola.

PRVA SREDNJA KOZMETIČNA ŠOLA

Medicinske sestre vedno teže dobe službo. Ta ugotovitev je botrovala sklepu, da so v zemunski šoli za medicinske sestre odprli kabinet kozmetičnega odseka. To je prvi odsek, v katerem bodo dobili kozmetičarji vsò potrebno strokovno izobrazbo. Doslej smo imeli za kozmetičarje le kratke tečaje, ali pa so se za ta poklic izučili kar pri šolah za kvalificirane delavce.

ZA ŠEST UČENCEV

Osnovna šola v Ledenicah, podružnica matične šole Veljko Drobniakovič iz Risna, ima samo šest učencev: enega v prvem, dva v tretjem in tri v četrtem razredu. Šola je v stari avstroogorski stražnici, ki je zelo razdejana. Ledenice so ena od tipičnih črnogorskih vasi, iz katerih je odšlo zelo veliko mladih v druga mesta iskat kruha. Prav gotovo bo odšlo v svet tudi teh šest šolarjev — ko bodo odrasli.

RAZSTAVA »PRIZADEVNI ŠOLNIKI NA SLOVENSKEM V OBDOBJU 1774-1914«

V slovenskem šolskem muzeju bo 23. novembra ob 11. odprta razstava, ki bo z zbranim gradivom, biografskimi in biografskimi podatki prikazala delovanje 74 doslej še neznanih učiteljev.

Gradivo na razstavi je razdeljeno po periodizaciji na štiri dobja.

Prvo obdobje sega od 1774 do 1805. Med najzaslužnejše organizatorje v tej dobi štejemo Blaža Kumerdeja, ki je predlagal navajanje šol, v katerih bi bila materinščina učni jezik. V tem obdobju je zajeto delovanje 11 šolnikov, ki so bili predvsem otokratje in izvrševalci odredb Splošne šolske naredbe, prvega osnovnošolskega zakona.

V drugem obdobju od 1805 do 1848 je pomemben Spendou, ki je sodeloval pri pripravi drugega šolskega zakonodajnega šole. V času francoske okupacije pa zavzema vidno mesto Valentin Vodnik kot prireditelj slovenskih učbenikov. Zajetih 11 šolnikov, pomembnih ne samo za organizacijo osnovnega in srednjega šolstva, temveč tudi za strokovno delo.

Tretje obdobje od 1849 do 1869 je sicer časovno krajše, vendar za razvoj slovenskega šolstva zelo pomembno. Poleg političnih in gospodarskih listov so pričeli izhajati tudi prvi šolski časopisi. V tem obdobju je zajeto delovanje 11 šolnikov, ki so bili predvsem otokratje in izvrševalci odredb Splošne šolske naredbe, prvega osnovnošolskega zakona.

V obdobju od 1870 do 1914 je bilo zelo veliko prizadevanj, posebno če upoštevamo, da se je v tem obdobju začela nacionalna in je nastopila med Slovenci politična diferenciacija. Učitelji slovenskega ozemlja so se pričeli združevati v učiteljska društva in leta 1889 ustanovili zvezo slovenskih učiteljev. Mnogoštevilnih učiteljev in profesorjev jih je bilo v tej zvezi med njimi so bili tudi učitelji, ki doslej niso bili tako znani svojim delu pa so bili zelo prizadevni.

SLAVICA PAVIČ

Svet delovne skupnosti

OSNOVNE ŠOLE ADAM BOHORIC BRESTANICA

razpisuje prosto delovno mesto učitelja za tehnični pouk-fiziko za nedoločen čas.

Pogoj: PRU ali P
Nastop službe takoj.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.